

The logo consists of the word "BBVA" in a bold, white, sans-serif font, followed by a vertical line and the word "Research" in a smaller, white, sans-serif font.

BBVA | Research

Situació Catalunya

1er SEMESTRE 2017 | UNITAT D'ESPANYA I PORTUGAL

Índex

1. Editorial	3
2. Perspectives per a l'economia catalana	5
Anàlisi de la situació econòmica de Catalunya amb l'Enquesta BBVA d'Activitat Econòmica. Segon trimestre de 2017	28
3. Evolució de la despesa i els ingressos autonòmics entre 2003 i 2016	31
4. Quadres	38
5. Glossari	41

Data de tancament: 22 de juny de 2017

1. Editorial

El PIB català creixé de forma vigorosa el 2016 (3,5% a/a), gràcies al dinamisme de la demanda interna. En particular, això es va observar en el consum privat, que es veié recolzat per la millora de la confiança, la reducció dels tipus d'interès, l'augment de les noves operacions de crèdit i la disminució de la pressió fiscal. Després de les reformes implementades en anys anteriors i de la reducció dels desequilibris acumulats en el sector privat i públic en el període previ a la crisi, la inversió torna a donar senyals positius, particularment en el referent a la importació de béns d'equipament, però també en el sector residencial. A més, les exportacions de béns tornen a créixer, superant la desacceleració dels trimestres centrals de l'any anterior, i les de serveis turístics continuen dinàmiques, tot i el menor creixement dels viatgers residents i la congelació de la despesa dels estrangers. Tot això permeté que el creixement de l'ocupació superés la mitjana nacional. **En l'inici del 2017 les dades disponibles apunten a una nova acceleració del creixement.** En particular, en el primer semestre de l'any l'economia catalana podria haver crescut a l'entorn del 0,9% t/t (CVEC¹) de mitjana, un avanç similar al del conjunt d'Espanya. A més, l'Enquesta BBVA d'Activitat Econòmica a Catalunya mostra saldos de respostes en activitat i perspectives que milloren els de trimestres anteriors (vegeu el Requadre 1).

Cap endavant, s'espera que el creixement se situï a l'entorn del 3,3% el 2017, i que es desacceleri lleugerament fins al 2,8% el 2018. a mida que perdin potència alguns dels factors que han impulsat tant la demanda interna com el sector exportador. Això implicaria completar cinc anys consecutius d'increment de l'activitat, i que en aquest bienni l'augment promig anual del PIB superi en 8 dècimes la mitjana de creixement des del 1991. Consistentment amb aquest escenari, **s'espera que es puguin crear 230 mil nous llocs de treball entre 2016 i 2018, i que la taxa d'atur es redueixi fins al 9,3% al final del període.** La millora de l'entorn exterior, la menor necessitat d'aplicar correccions en el sector públic (encara que no es poden donar per finalitzades) i un context encara favorable de la política monetària suportaran aquesta millora del PIB en l'horitzó de previsió. En qualsevol cas, fins i tot si es compleixen aquestes previsions, la taxa d'atur es situarà a finals del següent any 3 p.p. per sobre del nivell assolit a començaments del 2008. Per contra, tant el nivell de PIB com el de PIB per càpita pre-crisi podrien ser assolits aquest mateix any, i donades les perspectives favorables per als propers anys, podrien continuar creixent en l'horitzó de previsió.

L'entorn presenta riscos per la regió, tant interns como externs. D'una banda, encara que **el preu del petroli** sembla haver-se consolidat en nivells que suposen un augment del 27% respecte del promig de l'any anterior, **continua essent un 40% inferior l'observat el 2014**, el que incrementa la renda disponible i afavoreix el consum privat. De l'altra, tot i que es preveu que la normalització de la política monetària sigui un procés lent i que els tipus es mantinguin baixos per un període perllongat de temps, l'increment en el cost de finançament que s'observaria en els propers anys pot ser particularment negatiu per a l'economia catalana. Al seu torn, a la vulnerabilitat del sector privat cal afegir la del sector públic autonòmic, amb un palanquejament també elevat. **El resultat final del brèxit**, a més de

1: CVEC: Corregit de variacions estacionals i de calendari.

la depreciació ja observada en la lliura esterlina, constitueix un altre factor de risc, però no es preveu que Catalunya sigui de les comunitats més afectades, fins i tot considerant la importància del comerç amb el Regne Unit i la del turisme britànic².

A nivell domèstic, tot i l'incompliment de l'objectiu de dèficit autonòmic el 2016, aquest es va reduir en 2 punts del PIB, recolzat per la pròrroga pressupostària. Aquest any, l'esforç a realitzar és menor, el que permet un major marge de maniobra per l'expansió de la despesa, tot i que cal estar vigilants per no descuidar la consecució de les fites de 2017. A mig termini, cal considerar els possibles efectes del procés obert per modernitzar el sistema de finançament autonòmic. Sobre aquest aspecte, la Secció 3 ofereix una anàlisi de les despeses i ingressos autonòmics, amb la finalitat de recollir d'una forma més intuïtiva l'efecte del sistema de finançament sobre els mateixos. Com es pot observar, el perfil de despesa per habitant de Catalunya es manté per sobre de la mitjana de les CC.AA. en tots els conceptes de despesa.

La inflació es manté sota control, i de moment no s'observen efectes de segona ronda en la formació de preus. Tot i que l'increment del preu del petroli ha elevat la inflació general a Catalunya fins al 2,9% en el 1T17 (2,1% el mes de maig), excloent l'energia i els aliments sense elaborar ambdós increments es varen situar a l'entorn de l'1,2% i 1,3%, respectivament. Això avança que l'augment en la inflació general ha estat transitori. Aquest comportament és destacable, ja que confirma que el cost de la pèrdua de competitivitat que ha sofert l'economia catalana s'està distribuint entre famílies i empreses de forma consistent amb la creació d'ocupació i el creixement del consum, de la inversió i de les exportacions. Cap endavant, serà important vigilar l'evolució dels marges i els salaris per comprovar que aquesta situació es manté. A més, el creixement de l'1% anunciat per als salaris dels empleats públics constitueix un bon senyal. Finalment, encara que la incertesa sobre la política econòmica s'ha reduït, es manté encara elevada. Més encara, l'actual clima de tensió entre l'Estat i el Govern autonòmic impedeix l'impuls de mesures conjuntes que ajudin a reduir els grans desequilibris que enfronta l'economia catalana. A aquest respecte, és necessària la formació de consensos que ajudin a augmentar el creixement de la productivitat, consolidar la creació d'ocupació i reduir l'elevat palanquejament.

En tot cas, **la necessitat de continuar reduint els desequilibris que encara caracteritzen l'economia catalana** obliga a considerar noves reformes que ajudin a augmentar el creixement de la productivitat, mentre que es manté el de l'ocupació i es consolida el procés de despallanquejament respecte de la resta del món. Seran d'especial interès **mesures orientades a millorar el mercat laboral** (per les elevades taxes de temporalitat i atur, especialment entre els joves) i a **continuar incrementant la productivitat**. Per a això, és clau la millora del capital humà, la ràpida adopció de noves tecnologies i l'increment del tamany mig de les empreses.

² Certament, les exportacions catalanes suposen un 30% del PIB regional, i el Regne Unit és un dels socis comercials rellevants. Però la seva quota sobre el total del comerç català amb l'estranger és relativament reduïda, havent absorbit només el 5,5% de les vendes exteriors dels últims cinc anys, és a dir, un 1,7% del PIB regional. Per més detalls, vegeu BBVA Research, Situació Catalunya, 2n semestre del 2016, disponible aquí: <https://www.bbvaresearch.com/public-compuesta/situacion-cataluna-segundo-semester-2016/>

2. Perspectives per a l'economia catalana

L'economia catalana va créixer a un ritme del 3,5% l'any 2016³, 1,5 p.p. per sobre del seu creixement mig des de 1991. Aquest resultat coincideix amb la previsió de BBVA Research presentada en el número anterior d'aquesta publicació,⁴ i suposa enllaçar tres anys consecutius de recuperació econòmica.

En l'inici de 2017, el model MICA-BBVA⁵ estima que el creixement del PIB català s'hauria tornat a accelerar lleugerament, fins al 0,8-0,9% t/t en els dos primers trimestres de l'any (vegeu el Gràfic 2.1). En la mateixa línia, l'Enquesta BBVA d'Activitat Econòmica corresponent al segon trimestre del 2017 mostra que a Catalunya l'activitat s'hauria accelerat en els dos primers trimestres, i que les perspectives per al 3T17 es mantenen molt favorables (vegeu el Gràfic 2.2). Això indica que l'economia regional mostra un comportament sensiblement més favorable del que s'esperava en l'anterior publicació del Situació Catalunya. D'aquesta manera, l'economia catalana hauria superat en el primer semestre del 2017 la lleugera desacceleració experimentada en el segon semestre del 2016.

A aquesta millora observada hi estan contribuint diversos factors, com un creixement mundial sòlid, un preu del petroli relativament baix i una política monetària expansiva, entre d'altres. Tot això, juntament amb la nova informació coneguda i amb la millora dels indicadors de conjuntura més recents, **justifica una revisió a l'alça del creixement regional fins al 3,3% el 2017** –3 dècimes per sobre de la previsió realitzada el mes d'abril⁶-, **i que es desaccelerará fins al 2,8% l'any 2018.** Això permetrà la creació de 230 mil nous llocs de treball en aquest bienni, i reduir la taxa d'atur fins al 9,3% al final del període.

El 2016 l'economia evolucionà d'acord amb el que s'esperava

La primera estimació de l'INE sobre el creixement del PIB regional el 2016 mostra que l'activitat a Catalunya es va incrementar en un 3,5% (BBVA Research, 3,5%). A més, l'actualització al desembre de les sèries de la Comptabilitat Regional d'Espanya (CRE) per al període 2010-2015⁷ va introduir pocs canvis respecte de la informació prèviament publicada per aquesta comunitat.

Les principals aportacions positives a l'augment de l'activitat l'any 2016 correspongueren als serveis: entre els privats (+1,8 punts de contribució, igual que al conjunt d'Espanya) destaquen el comerç, transport i hostaleria (9 dècimes), i les activitats professionals científiques i tècniques (6 dècimes). A més, el sector públic aportà 4 dècimes addicionals. Amb tot, el factor que justifica el diferencial de creixement de 3 dècimes favorable a Catalunya respecte del conjunt de l'estat prové de la indústria, que aportà 8 dècimes al creixement regional, per 4 al conjunt d'Espanya (vegeu el Gràfic 2.3).

3: El 30 de març l'INE va publicar la primera estimació del creixement del PIB de les CC.AA. per a l'any 2016: http://www.ine.es/prensa/cre_2016_1.pdf

4: Vegeu Situació Catalunya, 2n semestre de 2016, disponible aquí: <https://www.bbvarsearch.com/public-compuesta/situacion-cataluna-segundo-semester-2016/>

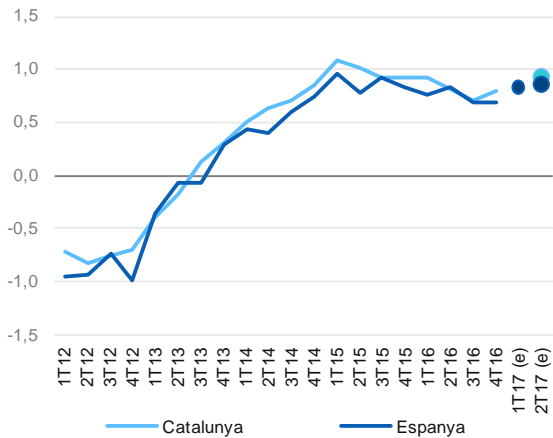
5: Vegeu MICA-BBVA: A Factor Model of Economic and Financial Indicators for Short-term GDP Forecasting disponible aquí:

<https://www.bbvarsearch.com/en/publicaciones/mica-bbva-a-factor-model-of-economic-and-financial-indicators-for-short-term-gdp-forecasting/>

6: Vegeu l'observatori regional del 2n trimestre del 2017 de BBVA Research, disponible aquí: <https://www.bbvarsearch.com/publicaciones/observatorio-regional-segundo-trimestre-2017/>

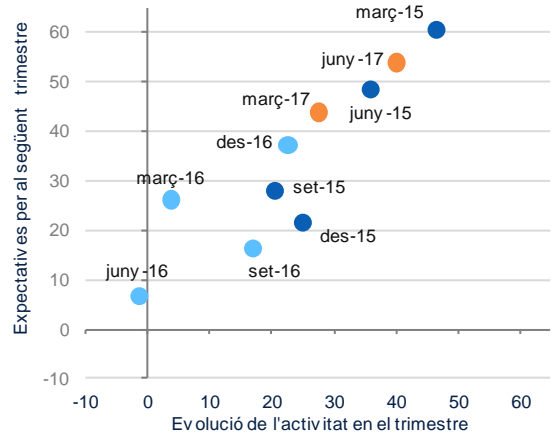
7: Vegeu: <http://www.ine.es/prensa/np1014.pdf>

Gràfic 2.1 Creixement del PIB segons el model MICA-BBVA (t/t, %, CVEC)

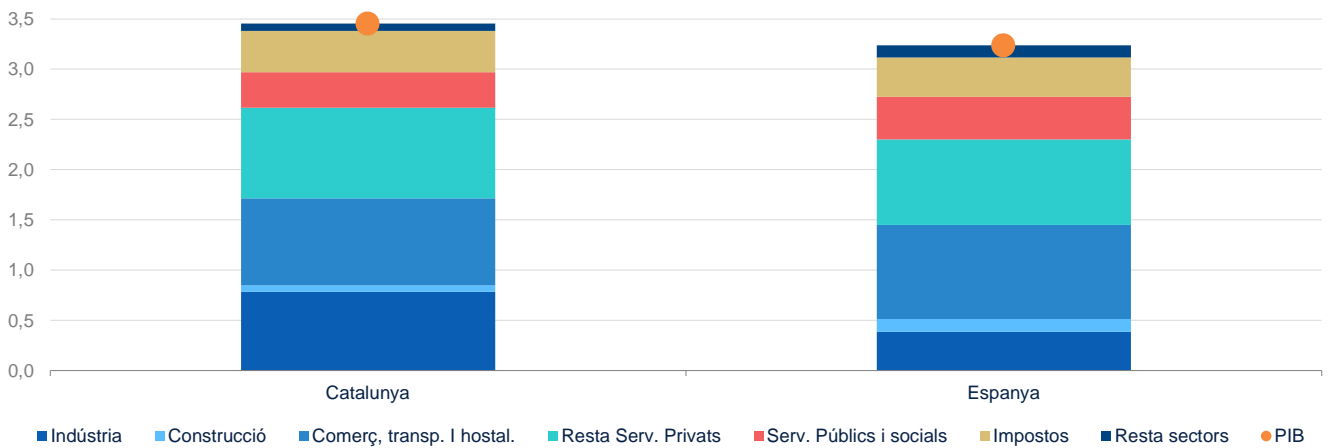
(e): estimació
Font: BBVA Research

Gràfic 2.2 Catalunya: activitat i perspectives segons l'Enquesta d'Activitat Econòmica de BBVA (EAE-BBVA) (% , saldos de respostes extremes)

Fuente: BBVA Research a partir de BBVA

Gràfic 2.3 Creixement del PIB en l'any 2016, i contribucions sectorials (a/a, % i p.p.)

Font: BBVA Research a partir d'INE

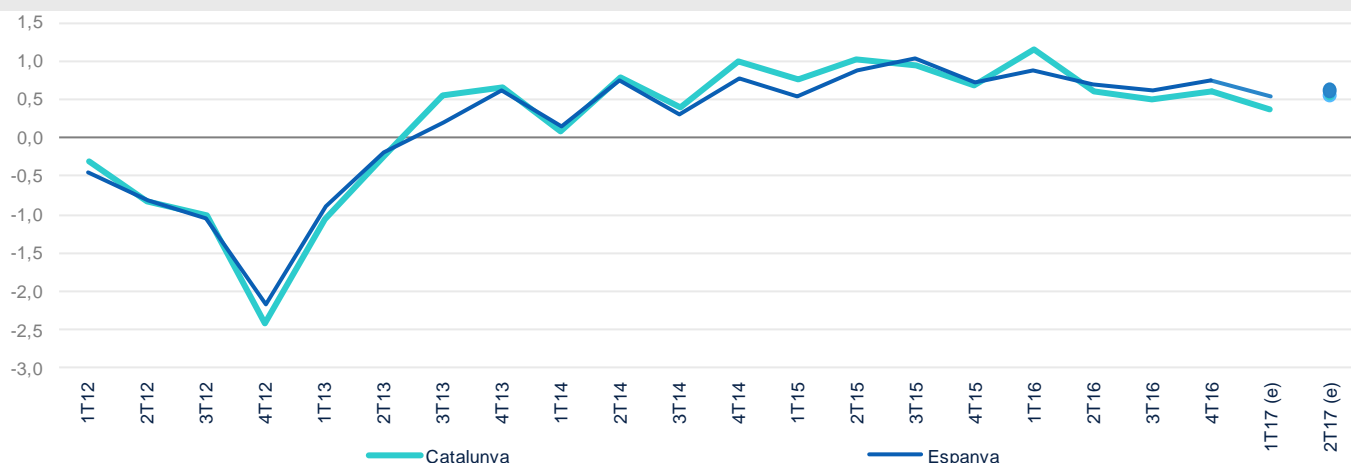
L'esgotament dels impulsos al consum privat començà a notar-se en el segon semestre del 2016, però la desacceleració és suau

La despesa en consum privat va continuar creixent a Catalunya el 2016. Entre els factors que varen suportar aquest comportament de la despesa domèstica s'inclouen el manteniment dels tipus d'interès en nivells històricament baixos, l'augment de la renda disponible de les famílies i un preu del petroli que es manté relativament barat.

L'Indicador Sintètic de Consum per Catalunya de BBVA –ISCR-BBVA⁸ – que aglutina el senyal comú dels principals indicadors disponibles de despesa de les famílies a la comunitat, **estima que el 2016 el consum domèstic català creixé un 3,3%** (3,3% el 2015). Això suposa que el creixement del consum català tornà a situar-se per sobre de l'observat en el conjunt de l'Estat (vegeu el Gràfic 2.4). Això fou possible, principalment, pel comportament del primer trimestre, ja que a mida que avançà l'any la recuperació de les vendes minoristes anà perdent força (vegeu el Gràfic 2.5).

En el primer trimestre del 2017, l'ISCR-BBVA de Catalunya torna a mostrar una desacceleració, en línia amb el que assenyalen les vendes minoristes i les importacions de béns de consum. D'acord amb aquest senyal, **la despesa de les llars s'hauria incrementat un 0,4% en el trimestre**, clarament per sota de com ho feia a principis del 2016. Entre les raons que ho justifiquen destaquen l'esgotament de la demanda embassada durant el període de crisi i el dels factors que han actuat com a suport de la despesa familiar, com la reducció del preu del petroli o la caiguda en els tipus d'interès. Les primeres dades disponibles del segon trimestre mostren que el consum podria accelerar-se novament en aquest període, però en tot cas, la taxa de creixement del consum en el primer semestre seria inferior a la dels dos semestres anteriors.

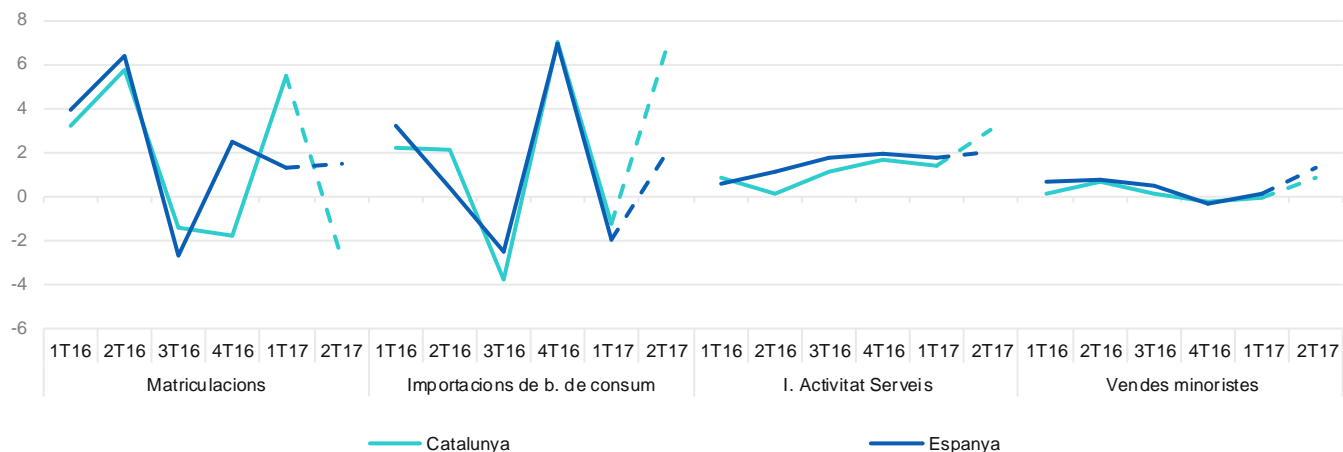
Gràfic 2.4 Indicador sintètic de consum regionalitzat, ISCR-BBVA (% t/t, CVEC)

(e) Estimat

Font: BBVA Research a partir d'INE, Datacomex i HAVER

8: L'Indicador Sintètic de Consum Regionalitzat, que elabora BBVA Research, es construeix a partir dels principals indicadors parcials de despesa disponibles a nivell regional: vendes minoristes, matriculacions de vehicles, índex d'activitat en el sector dels serveis, importacions de béns de consum, carburants i consum intern a Espanya. La metodologia utilitzada per la construcció de l'indicador es basa en l'anàlisi de components principals. Per més informació, vegeu R.1 ¿Afecta la evolució de la demanda domèstica al creixement de las exportaciones? a Situación España, 4t Trimestre 2015, BBVA Research.

Gràfic 2.5 Creixement observat i previsions dels principals components de la demanda domèstica (% t/t, CVEC)

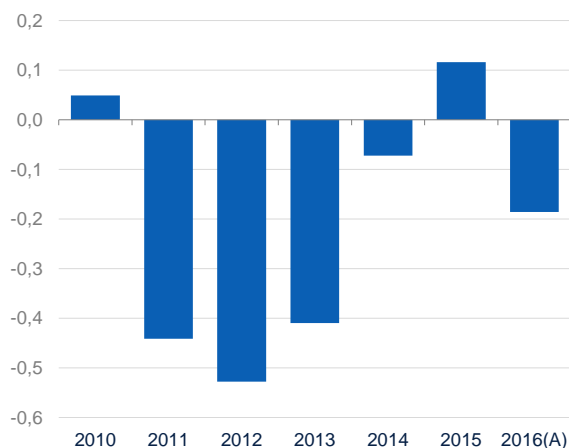
(e): estimació
 Font: BBVA Research a partir d'INE i Datacomex

La pròrroga pressupostària de 2016 afavorí la contenció de la despesa de la Generalitat

La situació de pròrroga pressupostària, juntament amb la recuperació de l'economia catalana, permeten que la Generalitat tanqués l'exercici del 2016 amb una important reducció del dèficit. De fet, durant l'any passat la Generalitat moderà el creixement de la despesa en consum final nominal (1,6% a/a, vs. un 5.1% l'any 2015), el que comportà una disminució de la ràtio sobre el PIB nominal de dues dècimes respecte de l'assolida en el tancament de 2015. Igualment, la pròrroga limità la capacitat de la Generalitat per enfrontar noves inversions, amb el resultat d'una disminució de despesa en formació bruta de capital del 50%, equivalent a un punt del PIB regional⁹ (vegeu els gràfics 2.6 i 2.7). Per tant, la recuperació de l'economia s'ha pogut produir en un context de reducció del dèficit autonòmic, sense que la despesa de la Generalitat hagi contribuït de forma significativa al creixement de la demanda interna.

La informació coneguda del 2017 (fins al mes de març) apunta a un major dinamisme de la despesa, tant en consum final com en formació bruta de capital.

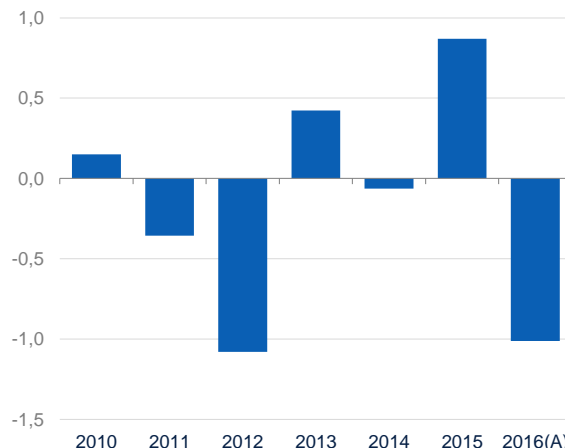
9: La caiguda també està afectada per la reclassificació de la despesa en inversió de les col·laboracions públicoprivades, que varen afegir 0,6 p.p. del dèficit l'any 2015. Depurant les xifres d'aquest efecte, la correcció de la despesa en inversió és del 25%, equivalent a mig punt del PIB regional.

Gràfic 2.6 Generalitat de Catalunya: variació de la despesa en consum final nominal* (% del PIB regional)

(*) Aproximació a la despesa en consum final nominal, exclòs el consum de capital fix.

(A) Avanç

Font: BBVA Research a partir de MINHAFP

Gràfic 2.7 Generalitat de Catalunya: variació de la formació bruta de capital nominal (% del PIB regional)

(A) Avanç

Font: BBVA Research a partir de MINHAFP

Superada la pròrroga pressupostària, la inversió en obra pública torna a guanyar terreny el primer trimestre del 2017

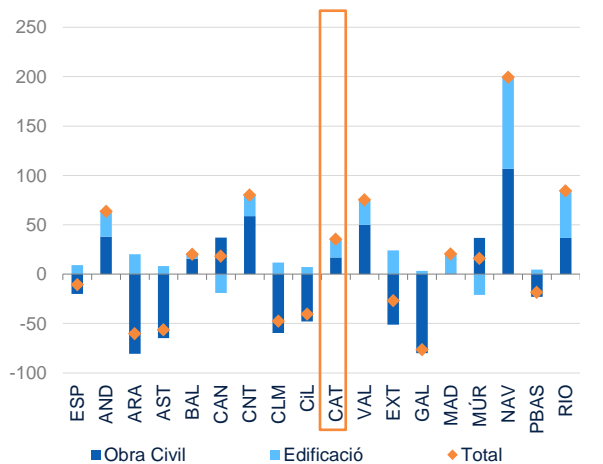
L'any 2016, la licitació d'obra pública a Catalunya es va contraure en un 3,9%. Aquesta disminució fou causada per un menor pressupost d'obres d'edificació (-8,5%), mentre l'import de l'obra civil es mantingué pràcticament constant (-0,1%). Entre les obres d'edificació destaquen les d'edificis destinats a la docència i activitats esportives, i en menor proporció, a terminals i edificis administratius. Per la banda de l'obra civil, els principals contractes foren per la construcció i millora de carreteres, i per obres d'urbanització. La contracció de l'obra pública a Catalunya contrasta amb el pràctic estancament en el conjunt d'Espanya en el mateix període (-0,8%), que resulta d'una contracció del pressupost d'edificació de -6,2%, i d'un increment de l'import licitat per obra civil d'un 11,8%.

La desagregació per demarcacions provincials mostra que la **licitació només es va incrementar a Girona (+55,1%)**. A Barcelona (que aglutinà el 74,9% de la licitació a Catalunya) l'import es va reduir en un 7,5%, mentre que a Tarragona i Lleida ho feu, respectivament, en un 9,8% i un 16,8%. **Per organismes finançadors, la disminució de la licitació s'explica per l'actuació de l'Estat**, que reduí l'import per obres a la comunitat en un 15,4% respecte del licitat el 2015. Per contra, el finançament procedent dels Ens Territorials s'incrementà en un 1,3% interanual. D'aquesta forma, el pes de l'Estat en la licitació d'obra pública a Catalunya es reduí fins al 27,3%.

Un cop superada la pròrroga pressupostària de la Generalitat del 2016, **la informació corresponent als mesos entre gener i abril del 2017 mostra un major dinamisme de la licitació a Catalunya**, amb un creixement de l'import licitat del 35,2% respecte del mateix període de l'any anterior. Amb aquest avanç, superior al que s'observa en el conjunt d'Espanya, Catalunya és la sisena comunitat on més augmenta la licitació d'obra pública en el primer

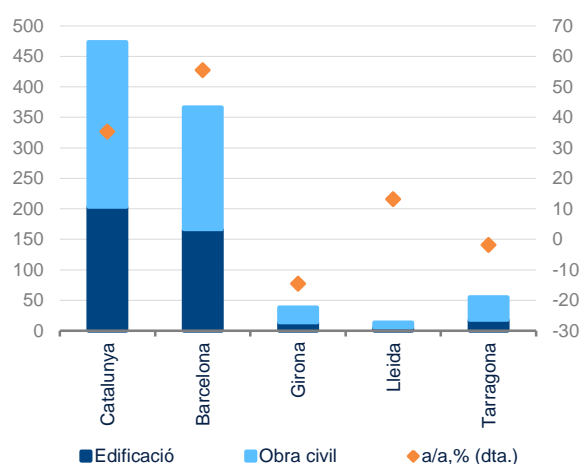
quadrimestre. En tot cas, la dinàmica de comportament per ens finançadors ha continuat en l'inici del 2017, ja que l'obra licitada per l'Estat s'ha reduït en un 72,9% en els primers quatre mesos, mentre que la dels Ens Territorials s'ha duplicat en el mateix període. Diferenciant per tipologia d'obra, augmenta més per edificacions (+46,5% a/a), mentre que la licitació d'infraestructures civils ho fa en un 27,8% (vegeu el Gràfic 2.8). Territorialment, en els primers quatre mesos de l'any 2017, l'import d'obra augmenta substancialment a la província de Barcelona (55,4%) i ho fa de forma més moderada a Lleida (13,1%), mentre es manté en nivells similars a Tarragona (-1,9%) i disminueix a Girona (-14,6%) (vegeu el Gràfic 2.9).

Gràfic 2.8 Obra pública per tipus d'obra: gener-abril 2017. Contribució al creixement interanual (%)

Font: BBVA Research a partir de Ministeri de Foment

Gràfic 2.9 Catalunya: pressupost de licitació per províncies (milions d'euros i creixement a/a, %)

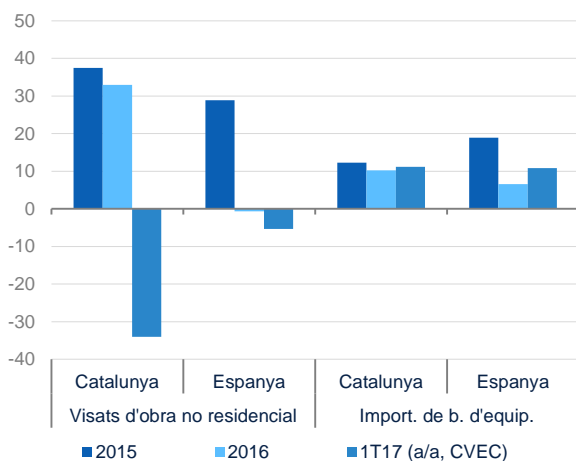
Font: BBVA Research a partir de SEOPAN

Per la seva part, la inversió productiva privada també evolucionà favorablement el 2016, amb indicis de continuar en una línia similar el 2017. Així, la superfície visada per la construcció d'edificis per usos no residencials a Catalunya augmentà en un 33,0% a/a el 2016 (-0,7% a Espanya). La major part d'aquest increment s'explica per un millor comportament dels edificis destinats a ús comercial i emmagatzematge, i en un segon terme, per a oficines. Per contra, la superfície visada per edificis d'ús agrari i industrial es va reduir respecte dels m² visats el 2015. Les dades del primer trimestre, per contra, mostren un comportament menys favorable, ja que la superfície visada per a edificis amb usos no residencials es reduí en un 35,2% a/a, fins als 152.000 m². Precisament els edificis d'ús comercial i d'emmagatzematge són els que mostren una major contracció, que es veu seguida pels d'ús turístic i els destinats al transport, mentre que la superfície per edificis d'ús industrial es multiplica gairebé per set respecte de la visada un any abans.

Al seu torn, les importacions de béns d'equipament varen mostrar un desenvolupament favorable en el 2016, amb un creixement del 10,3% respecte del 2015, que s'acumula a un augment del 12% el 2015 (vegeu el Gràfic 2.10). En aquest cas, a més, el dinamisme sembla haver continuat en el primer trimestre del 2017: les compres de béns d'equipament a l'estranger foren un 11,2% superiors a les observades un any abans, una xifra molt similar a l'observada al conjunt d'Espanya.

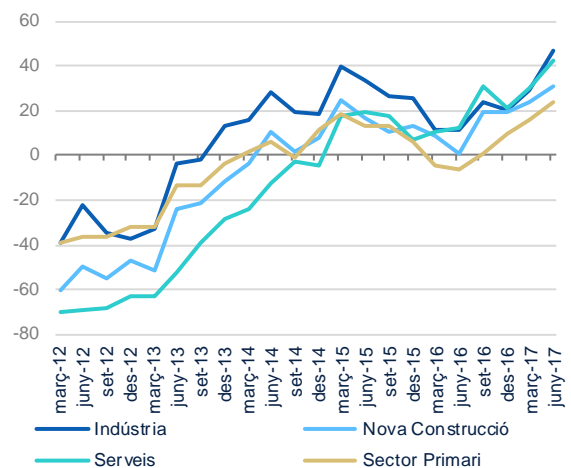
En la mateixa línia, els resultats de l'Enquesta BBVA d'Activitat Econòmica (EAE-BBVA) corresponents als dos primers trimestres de l'any 2017 mostren que continua la millora iniciada en la segona part del 2016 en tots els indicadors relacionats amb la inversió, que progressivament es va estenent a tots els sectors (vegeu el Gràfic 2.11).

Gràfic 2.10 Creixement dels visats de construcció no residencial (m²) i de les importacions de béns d'equipament (%)

Font: BBVA Research a partir de Ministeri de Foment i Datacomex

Gràfic 2.11 Catalunya: evolució de la inversió segons l'Enquesta d'Activitat Econòmica de BBVA (saldo de respostes, %)

Font: BBVA

El mercat immobiliari, a l'alça a Catalunya

Les dades del 2016 mostren que el sector immobiliari català es troba immers en una fase alcista del nou cicle.

El dinamisme de les vendes es continua traslladant als preus, el que converteix Catalunya en una de les comunitats on més es revaloritza el preu de l'habitatge en els últims trimestres, encara que l'activitat constructora està responnent positivament a l'augment de les transaccions. Amb tot, el mercat mostra un comportament clarament diferenciat entre les quatre províncies catalanes.

La venda d'habitatges va créixer a un ritme superior al de la mitjana de l'Estat. **La dinàmica trimestral mostra un augment elevat de les vendes en els quatre trimestres del 2016.** En terme mig trimestral les transaccions d'habitatge a Catalunya van créixer un 5,2% t/t CVEC el 2016, però **amb un perfil trimestral** que anà de **menys a més** durant l'any (vegeu el Gràfic 2.12). En termes interanuals, l'augment fou del 23,0% a Catalunya, superant el 13,9% del conjunt d'Espanya. Això permeté que a Catalunya es realitzessin 75.152 operacions de compravenda l'any, el 16,4% de les realitzades a Espanya.

El segment més dinàmic de la demanda l'any 2016 fou el dels residents a la comunitat, que varen incrementar les vendes en un 25,6%. L'augment fou més moderat en la compra per estrangers (15,9% respecte de les operacions realitzades el 2015), però amb tot, aquest segment aglutina un 15,8% de les compres d'habitatge a Catalunya, mentre que les de residents a la resta d'Espanya mostren un avenç reduït (+1,1%). Les transaccions van créixer a totes les demarcacions, però destaquen els augments de Barcelona i Lleida, superiors al 20%.

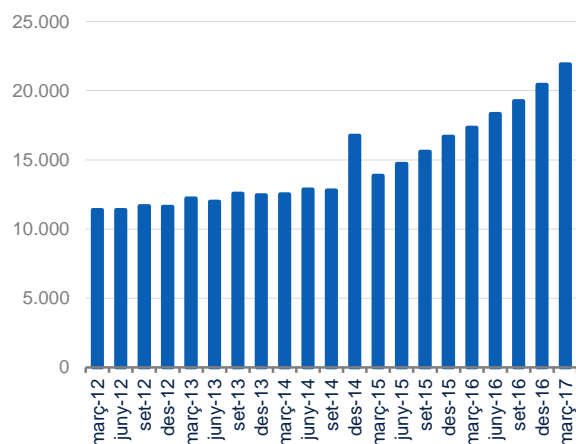
En el primer trimestre del 2017, les vendes d'habitatges es van incrementar a Catalunya un 27,6% a/a, novament per sobre de com ho van fer en el conjunt d'Espanya. Tots els segments de demanda van créixer a ritmes relativament similars, però sobresurten les vendes a estrangers (+30,6%) mentre que les compres de residents ho varen fer en un 27,2%, i les de residents a d'altres comunitats autònomes, en un 27,1%. Des del punt de vista territorial destaquen els augments de transaccions de Girona i Tarragona, del 35,2% i el 29,6% a/a, respectivament.

El preu de l'habitatge va créixer a Catalunya molt per sobre de la mitjana el 2016. Els valors de taxació d'habitatges recollits pel ministeri de Foment assenyalen que el 2016 el valor de l'habitatge arribà als 1.796,7 €/m². Això suposa que es va incrementar en un 4,6% respecte del de l'any 2015, clarament per sobre de l'1,9% de creixement en el conjunt d'Espanya. Per províncies, com es pot observar en el Quadre 2.1, el preu augmentà a la província de Barcelona i, en menor mesura, a la de Girona, mantenint-se estabilitzat a Lleida i Tarragona. Per municipis, entre els de més de 25 mil habitants els majors encariments es detecten a l'entorn metropolità, amb augments superiors al 7,0% a Barcelona, Castelldefels o Sant Cugat del Vallès. Per contra, a Tortosa i Lleida els preus caigueren a l'entorn del 6,0%.

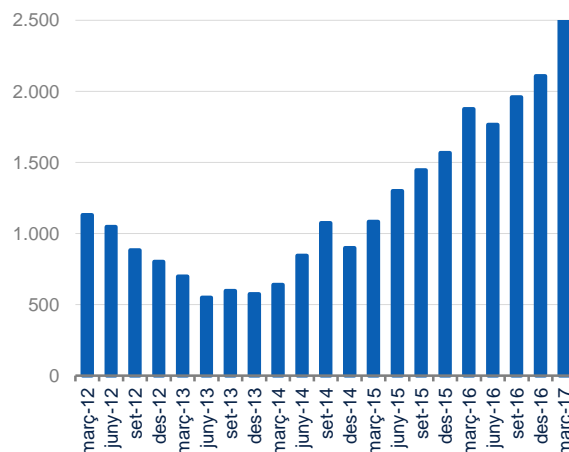
En el primer trimestre del 2017, la tendència d'acceleració dels preus de l'habitatge ha continuat. Així, a Barcelona la revalorització fou del 6,6% interanual, a Girona, del 2,6% i a Tarragona, de l'1,0%. A Lleida, per contra, es mantingueren estables.

Consistentment amb una demanda més activa, la construcció residencial a Catalunya s'accelerà també en major mesura que al conjunt d'Espanya. En particular, l'any 2016 es varen firmar a Catalunya 7.489 visats d'obra nova d'habitatge, un 38,1% més que l'any anterior (9,2 p.p. per sobre de l'augment d'Espanya). Amb aquest increment, el sector de la construcció residencial acumula ja tres anys consecutius de forta recuperació. L'anàlisi del comportament trimestral mostra, a més, un major dinamisme en la segona meitat de l'any, amb un creixement del 9,7% t/t CVEC de mitjana, més que doblant el 4,3% t/t CVEC promig del primer semestre. Per províncies (vegeu el Quadre 2.1), novament **l'activitat es mostrà més accelerada a Barcelona** (+44,8%, i concentrant el 78% dels visats firmats a Catalunya) mentre que a Lleida s'observà una contracció del 7,1%.

El bon comportament de l'activitat constructora també ha continuat en el primer trimestre del 2017. Els 2.794 visats firmats a Catalunya suposen un augment del 18,3% CVEC respecte del trimestre anterior (+14,2 % a Espanya), que s'eleva fins al +27,5% respecte del visats del primer trimestre del 2016. Per províncies, continuen destacant Barcelona (+43,7% a/a) i Girona, (11,8% a/a), mentre que a Lleida i Tarragona s'observen contraccions en el nombre de visats respecte de fa un any del 46,1% i del 69,7% respectivament.

Gràfic 2.12 Catalunya: venda d'habitatges (dades CVEC)

Font: BBVA Research a partir de Ministeri de Foment

Gràfic 2.13 Catalunya: visats de construcció d'habitatge d'obra nova (dades CVEC)

Fuente: BBVA Research a partir de Ministeri de Foment

Quadre 2.1 Catalunya: desagregació provincial de les principals variables del mercat immobiliari

	Venda d'habitatges				Preu de l'habitatge		Visats d'obra nova d'habitatge			
	2016		1T17		2016	1T17	2016		1T17	
	Habitatges	%a/a	Habitatges	%a/a	%a/a	%a/a	Habitatges	%a/a	Habitatges	%a/a
Barcelona	51.815	25,3	14.565	27,0	6,2	6,6	5.844	44,8	2.483	43,7
Girona	9.795	16,9	2.783	35,2	1,0	2,6	831	30,9	209	11,8
Lleida	3.635	21,8	940	11,5	0,7	-0,4	299	-7,1	41	-46,1
Tarragona	9.907	18,0	2.503	29,6	0,3	1,0	515	19,5	61	-69,7
Catalunya	75.152	23,0	20.791	27,6	4,6	5,4	7.489	38,1	2.794	27,5
Espanya	457.738	13,9	122.787	18,5	1,9	2,2	64.038	28,9	19.963	18,7

Font: BBVA Research a partir del Ministeri de Foment

Les exportacions superen la desacceleració observada en el segon semestre del 2016

Les exportacions catalanes experimentaren un augment del 3,7% el 2016, després d'un creixement del 5% el 2015), mentre que en el conjunt de l'Estat l'increment fou del 3,8% a/a. En termes nominals, però, el creixement fou inferior, d'un 2,0%, per l'evolució negativa dels preus de venda a l'exterior. Les semimanufactures, els béns d'equipament i els automòbils són els grups de productes que més pesen en les vendes exteriors catalanes (dos terços de les exportacions entre els tres sectors el 2016). Els dos primers varen aportar, en conjunt, 2 punts percentuals al creixement nominal d'aquest component de la demanda (vegeu el Gràfic 2.14), però la contribució dels automòbils, que havia estat de 2 punts el 2015, fou nul·la, el que explica la desacceleració de les exportacions.

Per destinacions, l'avenç de les vendes catalanes es justifica, en la seva totalitat, per la millora dels mercats europeus. La zona euro contribuï amb 2 punts al creixement nominal del 2% de les exportacions, mentre que la zona no euro ho feu amb sis dècimes i Àsia amb 0,3 p.p., però els mercats de Llatinoamèrica (-0,5 p.p.) i Àfrica (-0,3 p.p.)

tingueren un comportament desfavorable. Dins de la zona euro, el primer destí de les vendes exteriors catalanes, França (16% de les exportacions) es va mostrar molt dinàmic (+6,5% a/a), juntament amb Itàlia (+7,1%, a/a i 9% de quota). Per contra, Alemanya (segon destí amb un 12 % de quota) creixé només un 1,9%. Tal com ja s'anticipava a la publicació anterior del Situació Catalunya, Regne Unit i Portugal, són, entre els principals mercats, els que varen mostrar un comportament més desfavorable el 2016, amb contribucions negatives de 3 dècimes en ambdós casos, resultat de contraccions de les exportacions superiors al 4%.

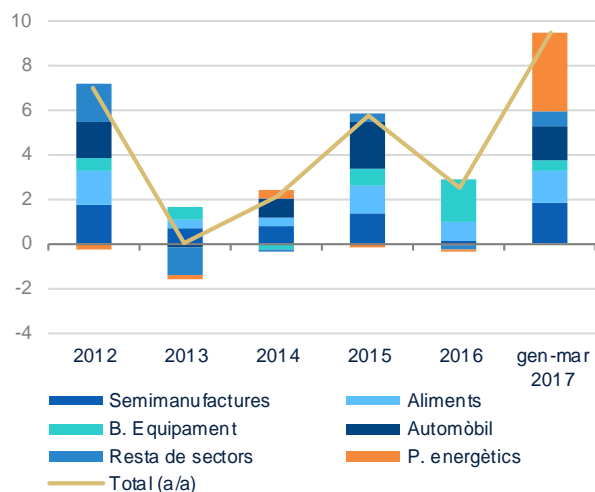
En tot cas, **la informació disponible de 2017 mostra que la desacceleració de les exportacions en el segon semestre del 2016 hauria estat temporal, i en el primer trimestre el creixement fou del 3,3% t/t nominal CVEC (+4,2% t/t en termes reals, vegeu el Gràfic 2.15).** Des del punt de vista sectorial, la millora s'explica per l'increment de les vendes de productes energètics, però també pel retorn de la contribució favorable dels automòbils i de les semimanufactures. Des d'un enfoc territorial, **els mercats més dinàmics tornen a ser els exteriors:** Àsia (la Xina), Nord-Amèrica (EUA) i Rússia experimenten creixements de dos dígitos en el trimestre, i el Regne Unit i Portugal es recuperen lleugerament, mentre que Alemanya continua mostrant una contribució negativa. Aquestes dades tant positives, però, podrien no repetir-se en el segon trimestre, tant per un efecte base (després de la forta acceleració de l'1T17) com pel fre que pugui suposar la vaga dels estibadors als ports catalans (un 31% de les exportacions es realitzen per via marítima).

A diferència del que va succeir amb les exportacions, **les importacions catalanes de béns procedents de l'exterior no mostraren símptomes de desacceleració en l'any 2016, quan van créixer un 5,4% en termes reals,** tot i que l'augment nominal (2,2%) fou inferior. Bona part de la correcció en termes nominals es justifica per la caiguda del preu del petroli, ja que les importacions nominals de productes energètics es varen reduir d'un 23% després d'haver-ho fet en un 29% el 2015. Cal notar que aquesta disminució està molt lligada a la reducció el preu del petroli d'un 40% des del 2014, ja que en tones, la importació de productes energètics es va incrementar en un 8,8% el 2015 i un 2,1% addicional el 2016. Per contra, les importacions d'automòbils i de béns d'equipament experimentaren augments de dos dígitos, consistents amb el dinamisme de la demanda interna tant a Catalunya com a la resta d'Espanya.

Amb tot, **sembla confirmar-se la desacceleració esperada en la primera part del 2017** (vinculada a la desacceleració de la demanda interna). L'augment de les importacions (3,1% t/t CVEC en termes nominals i 1,5% real) es suporta de forma gairebé exclusiva en els productes energètics (2,5 punts de contribució en el trimestre). Per contra, **les importacions de productes no energètics s'incrementaren en un 0,7% en el trimestre (+4,8% a/a el 2016),** amb una contribució pràcticament nul·la dels productes més lligats al consum (automòbils, béns de consum durador o manufactures de consum).

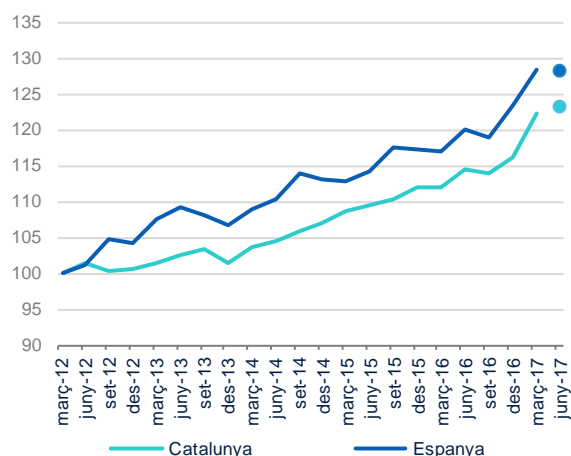
La combinació del comportament dels fluxos comercials amb l'exterior dóna lloc a un lleuger empitjorament del dèficit comercial de Catalunya, fins als 14.500 milions d'euros, equivalents a un 6,9% del PIB regional (mig punt per sobre del desequilibri assolit al 2015).

Gràfic 2.14 Catalunya: exportacions de béns per sector (contribucions sectorials a/a, nominal, %)

Font: BBVA Research a partir de Datacomex

Gràfic 2.15 Catalunya i Espanya: exportacions reals de béns per sector (% CVEC, 1T12=100)

Font: BBVA Research a partir de Datacomex

Nou rècord de visitants i pernoctacions turístiques en un context d'alça de preus hotelers, però amb el repte d'incrementar la despesa per turista

L'any 2016, un total de **19,1 milions de viatgers varen pernoctar a establiments hotelers a Catalunya, realitzant 55 milions de pernoctacions. Això permeté assolir nous rècords**, tant en el nombre de visitants arribats (per tercer any consecutiu) com en el de nits pernoctades per aquests visitants (per setè any consecutiu). A aquestes xifres s'hi arribà amb creixements del 8,2% en el nombre de viatgers i del 6,5% en el de pernoctacions. L'augment del sector hotelier s'estén, a més, a la resta de solucions d'allotjament turístic a Catalunya, ja que segons l'INE el 2016 el total de pernoctacions de visitants a Catalunya superà els 78,8 milions, un 5,7% més que un any abans.

Al dinamisme de les xifres turístiques hi contribuïren tant els viatgers provinents de l'estranger (amb un augment de les pernoctacions del 7,0%), **com els residents a l'Estat espanyol** (+5,4%, vegeu el gràfic 2.16). En la millora dels primers contribuïren favorablement gairebé tots els mercats exteriors, però **destaquen el Regne Unit** (amb un 11,6% d'augment i una contribució d'1,7 p.p. a l'increment de les pernoctacions d'estrangers), que es consolida com a segon mercat d'origen, i la resta de la UE¹⁰ (1,0 p.p. d'aportació). És de notar que el fort increment dels visitants dels EUA (10%) permeté que aquests contribuïssin en la mateixa proporció (mig punt) que el mercat líder (el francès).

En el mercat domèstic, la millora del turisme el 2016 es suporta en un lleuger augment de les pernoctes de catalans, que suposen el 50% del turisme domèstic, i amb un 1,6% de creixement van contribuir amb 9 dècimes al 5,4% d'augment de les pernoctes domèstiques. Però també són destacables les contribucions dels provinents de Madrid (7,5 % a/a i 0,8 p.p. de contribució) i d'Andalusia (17,5% a/a i 0,7 p.p. d'aportació).

10: Excloent la zona euro i els països nòrdics.

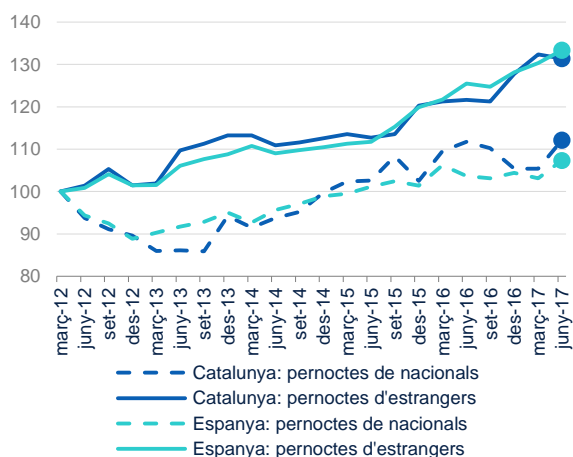
Per marques turístiques, **la ciutat de Barcelona i el seu entorn continuen incrementant el seu pes com a destinació, i acumulen ja un 37% de les pernoctacions (Barcelona) i un 18,5% (la denominació de Costa Barcelona)**, però l'increment del visitants fou generalitzat a la majoria del territori, amb taxes superiors a dos dígits a les Terres de l'Ebre i als Pirineus. Per categories, el gruix de les pernoctacions hoteleres es continuen realitzant en establiments de quatre estrelles (45% de les pernoctes el 2016) o tres estrelles (35%).

L'increment de la demanda turística es trasllada als preus: així, el 2016 els preus hotelers es varen incrementar en un 5,0%, els que els situa ja només 1,4 punts per sota dels nivells assolits el 2008, acumulant ja més d'un 10% d'increment des del 2012 (vegeu el gràfic 2.17). A més, la rendibilitat per habitació disponible s'incrementà en un 9,5%, augmentant fins als 700 euros per any al conjunt de Catalunya, però amb una elevada dispersió per categoria i localització. Així, a Barcelona els ingressos per habitació arribaven a 1.134€ per any, per 400 a la Costa Brava.

Amb tot, la combinació de majors preus i el guany de pes de destinacions més cares (com Barcelona) no es traslladen a una major despesa per turista. Així, la despesa per turista estranger i viatge fou de 954€ el 2016, un 0,2% inferior a la del 2015. L'augment d'entrades de turistes per frontera (+4,1% en l'any) és, per tant, el factor que permeté que la despesa dels estrangers superés els 16.300 milions d'euros, mantenint-se en el 7,7% del PIB.

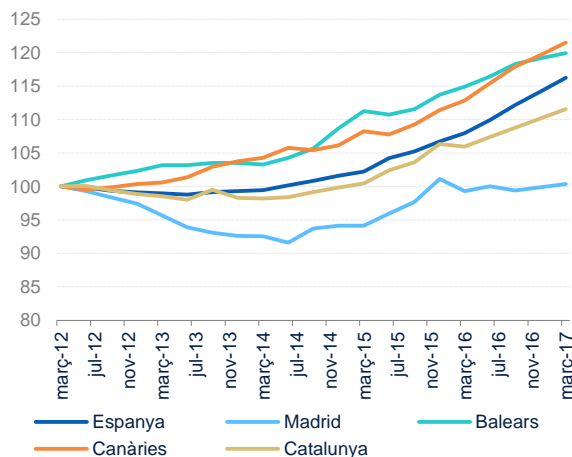
La tònica favorable del turisme es manté en els inicis del 2017, en particular pel bon comportament dels visitants estrangers.

Gràfic 2.16 Pernoctacions a hotels (1T12=100, CVEC)

Font: BBVA Research a partir d'INE

Gràfic 2.17 Índex de preus hotelers (reals, 1T12=100)

Font: BBVA Research a partir d'INE

Els serveis, privats i públics, darrera de la nova acceleració del mercat laboral català

L'afiliació a la Seguretat Social a Catalunya va créixer un 3,7% el 2016 (Espanya, 3,0%). El dinamisme es manté al començament de 2017, i d'acord amb les últimes dades (completades amb previsions), **l'afiliació podria continuar incrementar-se a l'entorn del 1,0% CVEC en mitjana trimestral en la primera meitat del 2017** (vegeu el Quadre 2.2), un ritme similar al que s'observa en el conjunt d'Espanya. El diferencial favorable de creixement el 2016 respecte del conjunt de l'Estat s'explica pel millor comportament de les activitats professionals, científiques i tècniques, i en menor mesura, del comerç i la indústria manufacturera.

En una línia similar, l'Enquesta de Població Activa (EPA) reflecteix un desenvolupament del mercat català relativament similar al senyal ofert per l'afiliació. Així, **segons l'EPA el nombre d'ocupats a Catalunya va augmentar en un 3,4%, superant el 2,7% del promig estatal¹¹**. Això implica que el nombre d'ocupats s'incrementà en 106,1 milers de persones, el 22% de l'augment enregistrat al conjunt d'Espanya. En canvi, les dades de l'EPA mostren un cert alentiment a Catalunya, amb una variació del +0,4% t/t (igual a l'observada en 4T16), lleugerament inferior al 0,6% del conjunt estatal. És a dir, el comportament favorable del mercat laboral català va continuar en el primer trimestre del 2017, si bé en aquest cas, el senyal és lleugerament menys dinàmic que el mostrat per l'afiliació.

A nivell sectorial, el 2016 la millora de l'afiliació fou liderada per les activitats professionals, científiques i tècniques, juntament amb el sector públic i el comerç, transport i reparació de vehicles, essent el primer sector el que més contribuï a explicar el diferencial de creixement envers el conjunt de l'Estat. L'acceleració de les activitats professionals al conjunt de l'Estat és l'impuls que permet que es redueixi el diferencial de creixement amb Catalunya, que manté taxes de variació de l'afiliació iguals o superior al 0,9% t/t continuades des del quart trimestre del 2015.

En línies generals, **les dades de l'EPA assenyalen una composició similar, amb el sector serveis liderant el creixement de la regió i, més concretament els serveis privats**, que compensen el pràctic estancament en la indústria i la construcció.

11: És important recordar que ambdues estadístiques són difenrets tant en la seva metodologia com en l'organisme encarregat de recollir-les, el que implica que les resultats poden variar entre elles, encara que no és habitual una diferència tant rellevant.

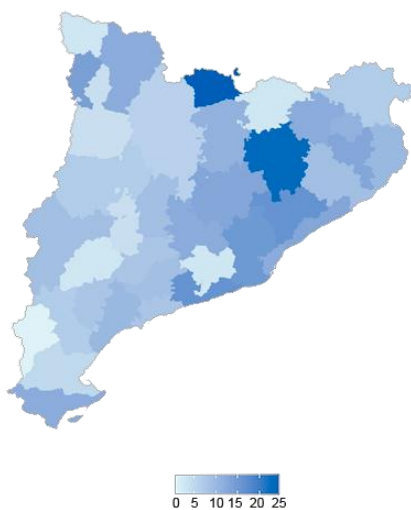
Quadre 2.2 Contribucions al creixement de l'afiliació a la Seguretat Social (t/t, %, CVEC)

	Catalunya						Espanya					
	2015	1S16	2S16	2016	1T17	2T17	2015	1S16	2S16	2016	1T17	2T17
Agricultura	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1
Ind. Extractives i energia	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Manufactures	0,3	0,1	0,1	0,4	0,1	0,1	0,3	0,1	0,1	0,3	0,1	0,1
Construcció	0,3	0,1	0,1	0,3	0,1	0,1	0,3	0,0	0,1	0,2	0,1	0,1
Comerç, transp. i repar.	0,6	0,2	0,2	0,7	0,1	0,2	0,6	0,1	0,2	0,6	0,1	0,2
Hostaleria	0,4	0,1	0,1	0,4	0,1	0,1	0,4	0,1	0,1	0,5	0,1	0,1
Comunic., Finances i s. immob.	0,2	0,1	0,1	0,3	0,1	0,1	0,2	0,0	0,0	0,2	0,0	0,1
Activ. Profess.	0,8	0,2	0,2	0,8	0,2	0,2	0,6	0,1	0,1	0,6	0,1	0,2
Serv. públics	0,6	0,2	0,2	0,7	0,1	0,2	0,6	0,1	0,2	0,5	0,2	0,2
Serv. socials i act. Artíst.	0,2	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0
Resta (inclou l'lar)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Total	3,5	1,0	1,0	3,7	0,9	1,0	3,2	0,7	0,9	3,0	0,8	1,1

* Estimació de 2T17 amb dades fins al mes de maig. *Les taxes del primer i segon semestre del 2016 (1S16 i 2S16) es presenten en promig trimestral.
 Font: BBVA Research a partir de la Seguretat Social.

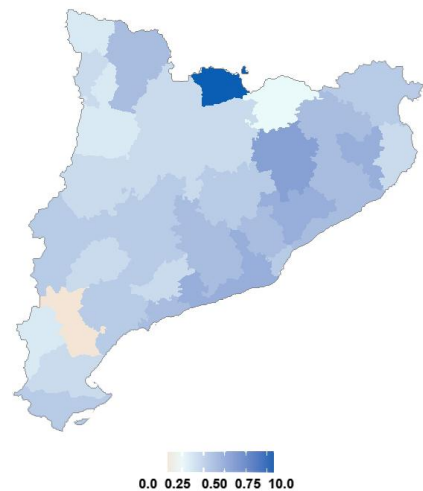
La millora de l'afiliació a la Seguretat Social el 2016 mostra un comportament relativament similar al d'anys anteriors. Com mostren els Gràfics 2.18 i 2.19, el major dinamisme s'acumula a les comarques de la província de Barcelona, i l'eix que s'estén cap a les comarques de Girona, mentre que les comarques de Lleida i les del sud de Tarragona continuen mostrant un dinamisme menor, tant en el conjunt de la recuperació com en l'últim any.

Gràfic 2.18 Catalunya: afiliació a la Seguretat Social per comarques. Creixement des de 2T13, inici de la recuperació (%)

Font: BBVA Research a partir de la Seguretat Social

Gràfic 2.19 Catalunya: afiliació a la Seguretat Social per comarques. Creixement en l'any 2016 (%)

Font: BBVA Research a partir de la Seguretat Social

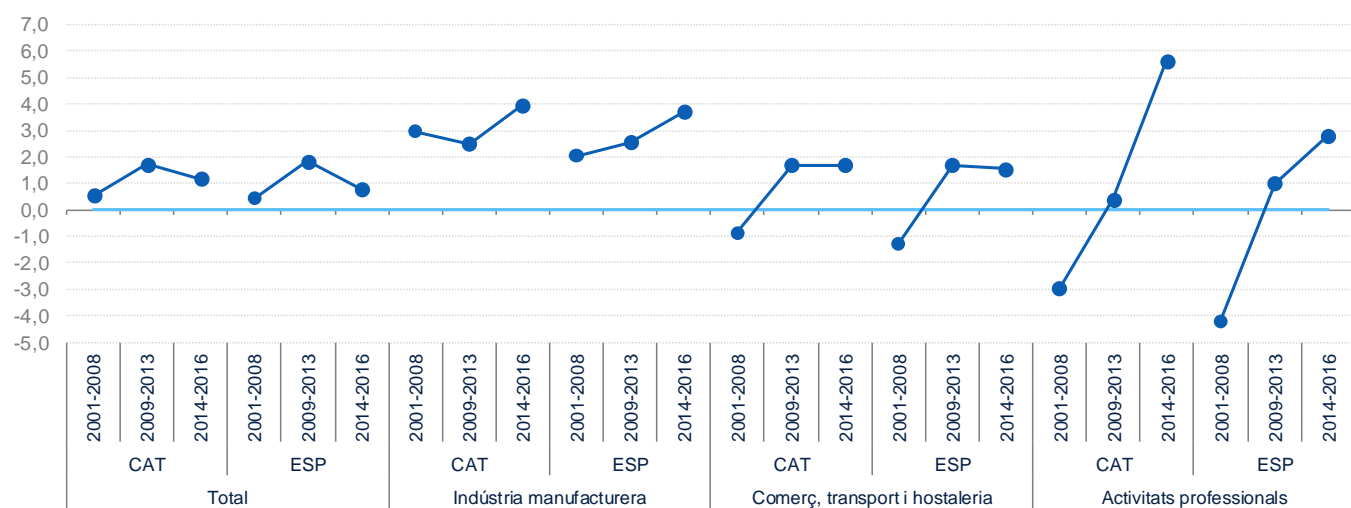
La millora del mercat laboral, juntament amb un descens en el nombre d'aturats del 15,6% (-109,5 milers d'aturats), i una mínima disminució de la població activa (-0,1%, versus un -0,4% en el conjunt estatal), va contribuir a una **disminució de la taxa d'atur en 2,9 punts, fins al 15,7% de mitjana en el conjunt de l'any** (14,8% CVEC en el 4T6). Aquesta xifra suposa assolir el mínim dels últims vuit anys, però encara es troba 8,5 punts percentuals per sobre del mínim assolit abans de la crisi.

Pel que fa a la qualitat de l'ocupació, **la taxa de temporalitat continua repuntant lleugerament a Catalunya**, i torna supera ja el 21% CVEC en el 1T17, 1,2 punts per sobre de la de fa un any. Amb tot, Catalunya és la segona Comunitat amb una menor taxa de temporalitat, només per darrera de Madrid (amb un 18,5%).

Continua el creixement de la productivitat aparent del treball de l'economia catalana

Donada l'evolució de l'ocupació, **la productivitat aparent del factor treball ha experimentat un creixement moderat però continuat a Catalunya des de l'any 2001**. L'avenç fou superior en la fase de la crisi (2009-2013), però ha continuat un cop iniciada la recuperació (2014-2016, vegeu el Gràfic 2.20). A més, aquest és ara més elevat que en l'anterior fase expansiva, el que es suporta en l'impuls de la indústria i les millores en el sector terciari. Entre els serveis, destaquen els creixements en les activitats professionals científiques i tècniques, o el sector de la informació i les comunicacions, que són importants en l'especialització productiva regional. Però també és destacable que el sector del comerç, transport i hostaleria (que suposà el 32% de l'ocupació segons la Comptabilitat Regional el 2016) manté creixements de la productivitat aparent del treball a l'entorn de l'1,7% en els últims tres anys). Aquesta evolució, per tant, és un suport per al creixement de l'economia catalana per als propers anys.

Gràfic 2.20 Productivitat aparent del factor treball (VAB per hora; promig anual en cada període)

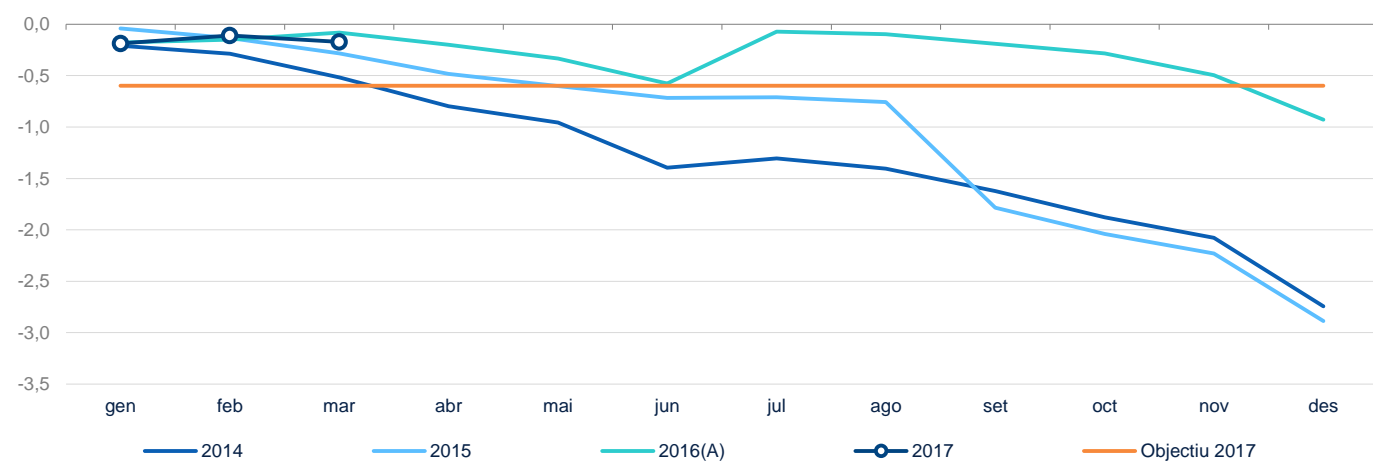

Font: BBVA Research a partir d'INE

Forta correcció del dèficit en l'any 2016, però insuficient per arribar fins a l'objectiu d'estabilitat

En un context de pròrroga pressupostària, la despesa de la Generalitat de Catalunya es reduí en un 5,7% a/a en el 2016, arrossegada fonamentalment per la caiguda de la despesa en inversió i en les transferències corrents a altres Administracions Públiques (afectades pels menors pagaments del Fons de Garantia). Per la seva banda, i afavorits per la liquidació del sistema de finançament de l'any 2014¹², els ingressos van créixer més d'un 8% a/a. Com a resultat, la Generalitat de Catalunya tancà l'any 2016 amb un dèficit del 0,9% del PIB, gairebé dos punts percentuals menys que l'observat al 2015. El deute de la Generalitat, per la seva part, s'elevà ja fins al 35,4% del PIB català a finals de l'any passat. Més del 65% d'aquest deute correspon al finançament proveït pel Fons de Liquiditat Autònomic (FLA).

Gràfic 2.21 Generalitat de Catalunya: capacitat / necessitat de finançament (% del PIB regional)

(A) Avanç

Font: BBVA Research a partir de MINHAFP

Nova revisió a l'alça del PIB, que tornarà a créixer per sobre del 3% el 2017

El 2017 es preveu que l'economia catalana creixi un 3,3%, desaccelerant-se fins al 2,8% el 2018 i permetrà la creació de 230 mil nous llocs de treball en el conjunt del període, i reduir la taxa d'atur fins al 9,3% a finals del 2018. A més, Catalunya podria recuperar tant el nivell de PIB com el de PIB per càpita previs a la crisi durant aquest any 2017. Darrera d'aquest dinamisme regional es detecten diversos factors: d'una banda, la demanda interna, que continuarà contribuint positivament al creixement, gràcies entre d'altres coses a l'acceleració de la inversió pública, la continuació de l'increment de la despesa en capital fix (maquinària i béns d'equipament), l'impuls del sector residencial i el bon comportament del consum de les famílies. A més, un entorn de recuperació de la demanda mundial, juntament amb una base de vendes a l'exterior relativament diversificada per productes recolzarà el creixement de l'economia regional. Tot això, malgrat que es preveu que la contenció en el creixement de la despesa autonòmica continuï, encara que no de forma tant estricta com el 2016, quan es veié afectada per la

¹²: La liquidació del sistema de finançament autonòmic corresponent a 2014 va suposar un ingrés de 1.551 milions d'euros per la Generalitat, quan per la liquidació del 2013 n'havia ingressat 270 en el 2015.

pròrroga pressupostària. En tot cas, la millora de l'ocupació consistent amb aquest escenari continua essent insuficient, ja que a finals de 2018 la taxa d'atur superarà encara en més de 3 punts la de l'any 2008..

Aquest escenari de millora es justifica en diversos punts. D'una banda, **diferents elements recolzen la continuïtat del creixement** de la demanda de béns i serveis catalans a l'exterior, i el manteniment d'algunes condicions que han impulsat l'augment de la demanda interna. De l'altra, la pròpia inèrcia de l'economia, juntament amb les noves dades conegudes, anticipen que el dinamisme de l'economia catalana ha continuat en el primer i segon trimestres de l'any. En concret, s'espera que el PIB de Catalunya s'acceleri respecte de com evolucionà en el segon semestre del 2016, assolint ritmes propers al 0,9% de creixement trimestral en els dos primers trimestres de l'any (corregits de variacions estacionals i de calendari).

Les exportacions impulsaran el creixement, per una major demanda externa i preus del petroli baixos, tot i la incertesa del brèxit

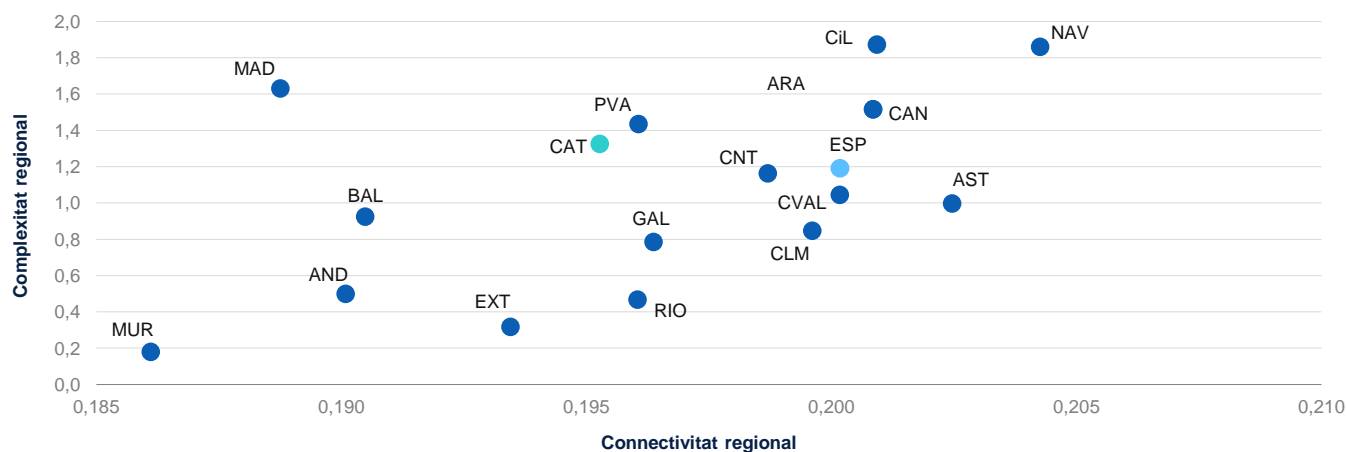
D'altra banda, **l'avenç del PIB global (3,3% el 2017 i 3,4% el 2018) continuarà incentivant la demanda de les exportacions catalanes**, tant de béns com de serveis (inclòs el turisme) tot i els focus d'incertesa externa (Brèxit i el futur de la política de comerç exterior dels Estats Units). El sector exportador català té un grau de diversificació elevat en termes de producte, el que suposa un element de suport per l'economia regional. Addicionalment, **el cost del petroli continua reduït respecte de l'observat els últims anys, i per tant, continuarà incidint positivament en la competitivitat de les exportacions catalanes**.

Un sector exterior més complex i interrelacionat permetria aprofitar millor l'impuls de la demanda mundial. En aquest sentit, d'acord amb l'anàlisi realitzada per Hausmann et al (2011), les exportacions de béns de Catalunya mostren un grau de complexitat¹³ similar al del conjunt d'Espanya (vegeu el Gràfic 2.22), però un grau de connectivitat relativament inferior, el que suposa un repte per al creixement regional.

Pel que fa al turisme, un altre dels factors de suport de l'economia catalana, el flux de visitants s'hauria de beneficiar de la recuperació del mercat nacional, de la continuïtat en el flux de visitants estrangers (pel manteniment de la incertesa política en països competidors), dels guanys de competitivitat aconseguits en els últims anys i d'un preu del petroli encara relativament baix (57,8 dòlars per barril en promig per 2017-2018).

13: La complexitat de l'economia està relacionada amb la capacitat per produir i exportar determinats béns que pocs produeixen i molts importen. La connectivitat està relacionada amb la freqüència o facilitat per produir diversos béns relativament propers, similars o interrelacionats. Per més detalls, vegeu The atlas of economic complexity, de Hausmann et al., disponible aquí: <http://atlas.cid.harvard.edu/book/>

Gràfic 2.22 CCAA: complexitat i connectivitat de les exportacions de béns

Font: BBVA Research seguint la metodologia elaborada per Hausmann, Hidalgo et al. a The atlas of economic complexity, Harvard Kennedy School (2011)

La demanda interna continuarà augmentant, recolzada per l'efecte positiu de la política monetària ...

El Banc Central Europeu (BCE) ha mostrat la seva disposició a modular la postura de política monetària en les properes reunions. Si bé queda clara la **necessitat de mantenir una política monetària encara laxa** per apuntalar els avanços aconseguits fins al moment, en les reunions de març i juny el BCE ha començat a transmetre un to més moderat, que probablement continuarà matisant en els propers mesos¹⁴. En particular, el Consell de Govern (CG) ha enviat senyals que semblen haver obert el debat sobre l'estratègia de sortida i la seqüència de retirada dels estímuls. Fins ara, el BCE ha comunicat de forma clara que les pujades de tipus es produïrien un cop finalitzat el programa de compra d'actius, en línia amb el mateix procés que ha seguit la Reserva Federal Americana (FED). Cap endavant, s'espera que l'autoritat monetària comenci a reduir el ritme de compres mensuals (*tapering*) a principis del proper any, en un procés que es podria dilatar fins a mitjans de 2018. A finals d'aquell any es produiria la primera pujada del tipus d'interès de referència. Una comunicació adequada i una estratègia de sortida ordenada i progressiva de les mesures extraordinàries resultarà clau a l'hora d'emprendre el procés de normalització sense posar en risc la recuperació econòmica.

Els baixos tipus d'interès i la política monetària expansiva suposen un suport per al creixement de la despesa de famílies i empreses, a més de facilitar el procés de reducció del dèficit públic. Això és particularment important per societats amb un alt nivell d'endeutament com la catalana, tot i l'esforç dels últims anys per reduir el palanquejament financer.

14: Així, el Consell de Govern (CG) recolzat per la millora de les condicions econòmiques de la zona euro, va eliminar del seu últim comunicat la frase "[...] Si fos necessari per al compliment de l'objectiu, el Consell de Gboern actuarà utilitzant tots els instruments disponibles en el seu mandat [...]", i emfatitzà així la menor urgència de prendre mesures addicionals. A més, el president de l'autoritat monetària. Va admetre que s'havia discutit la possibilitat de treure del comunicat la referència a retalls addicionals de tipus d'interès "[...] seguim esperant que es mantinguin en els nivells actuals, o en nivells inferiors, durant en període perllongat de temps [...]", el que podria succeir en properes reunions, com a pas previ per a una futura normalització.

D'altra banda, les reformes implementades en els últims anys continuaran incentivant el creixement de la inversió. En particular, s'espera que les compres de béns i la inversió no residencial continuïn augmentant, impulsades per les millores de competitivitat assolides, per les vendes a l'exterior i per la recuperació de la demanda interna. A més, la inversió residencial es veu afavorida per l'impuls de la demanda interna associat a la millora del mercat laboral, i pel turisme.

... i per una política fiscal neutral

Per al 2017, tant el pressupost aprovat per la Generalitat con el Projecte de Pressupostos de l'Estat avancen un major dinamisme dels ingressos que l'observat el 2016, que es recolza principalment en els impostos propis i l'impost sobre transmissions patrimonials. Per la seva banda, la despesa tornarà a créixer, impulsada per polítiques com l'increment de les plantilles del sector públic o l'establiment d'una renda mínima garantida.

En aquest escenari, s'espera que la Generalitat de Catalunya torni a reduir el seu dèficit, però a un menor ritme de com ho va fer l'any passat. De fet, complir amb l'objectiu de dèficit del 0,6% del PIB requerirà d'un major control de la despesa.

Es crearan 230 mil nous llocs de treball i es recuperarà el nivell de PIB per càpita previ a la crisi

Les previsions de millora del PIB de Catalunya en els propers dos anys afavoreixen una evolució positiva del mercat laboral. Així, **en l'escenari més probable es generaran uns 230 mil llocs de treball en el bienni 2017-2018.** Amb tot, l'ocupació es mantindrà encara per sota dels nivells pre-crisi, i en concret, 4,6 p.p. per sota del màxim assolit el 2008. Paral·lelament, **la taxa d'atur es reduirà fins al 9,3% a finals del 2018,** encara 3 punts per sobre del seu nivell de 2008 (vegeu el Gràfic 2.26).

Per la seva banda, la combinació de l'elevat **el dinamisme del creixement del PIB amb una lleu correcció de la població justifiquen que Catalunya recuperi el 2017 els nivells de PIB i PIB per càpita previs a la crisi** (vegeu el Gràfic 2.28).

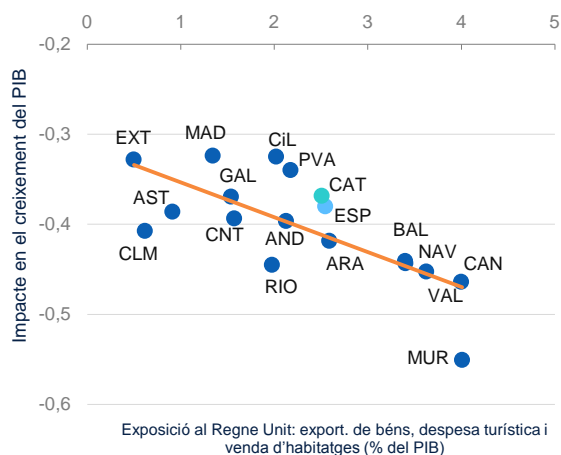
L'escenari no està exempt de riscos

Si bé les previsions per al 2017 es corregeixen a l'alça, donada l'evolució de l'ocupació en els últims mesos i el bon comportament previst del sector exterior i la inversió, els riscos externs i interns persisteixen. A nivell extern, es manté la incertesa respecte del possible augment de mesures proteccionistes que limitin la incipient recuperació del comerç global. En aquest sentit, encara es desconeix l'abast dels canvis en la política de comerç exterior dels EUA, però també l'evolució i els resultats de les negociacions per materialitzar la sortida del Regne Unit de la UE després d'haver-se activat l'article 50 del Tractat de Lisboa. Entre els efectes del *brèxit* es troba la possible disminució de les exportacions al Regne Unit per la disminució de renda de les famílies britàniques, de l'augment de les barreres al comerç i de la depreciació de la lliura. En el cas de Catalunya, l'exposició directa per la via comercial és relativament menor, donada la diversificació geogràfica de les exportacions. Però a l'impacte sobre la venda de béns cal

afegir el que pugui derivar-se del turisme, ja que el mercat britànic és el segon origen de visitants estrangers, amb poca diferència sobre el primer (França). A més, com a canal indirecte cal considerar la possible desacceleració en d'altres països de la UE, amb una incidència que depèn del grau d'obertura de l'economia, que en aquest cas és superior a la mitjana i amb una relativa especialització cap al països socis comuns (França i Alemanya). Per tot això, **BBVA Research estima que l'elasticitat del PIB català a caigudes del PIB britànic és similar a la que podria tenir el conjunt de l'economia espanyola, situant-se entre les tres i quatre dècimes en cas de disminució del PIB britànic en un punt i mig** (vegeu el Gràfic 2.23).

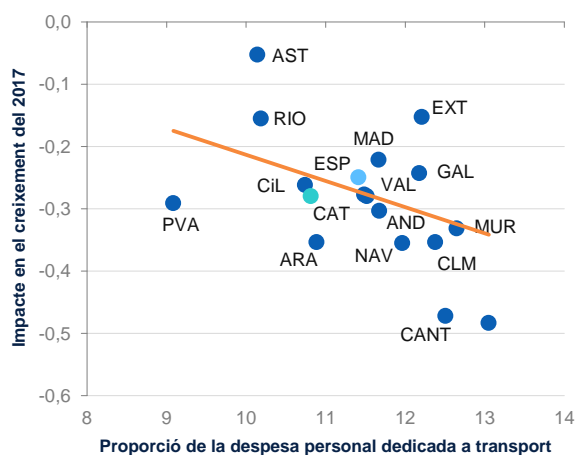
Adicionalment, en la segona part del 2016 es va produir un augment del preu del petroli, particularment important per una economia importadora de petroli com la catalana. En tot cas, en les últimes setmanes sembla haver-se consolidat una certa estabilitat. Cap endavant, nous augments podrien suposar pressions addicionals sobre la capacitat de compra de les famílies o reduccions dels marges de les empreses que podrien posar en perill la recuperació de la demanda interna. Els impactes previstos en les diferents comunitats com a conseqüència d'aquest risc depenen, principalment, de la dependència del transport i la intensitat en l'ús d'aquest tipus d'energia en l'activitat productiva. Donats aquests condicionants, **s'estima que davant d'una variació del 10% en el preu del cru, l'impacte en el PIB català pot situar-se a l'entorn de les tres dècimes**, marginalment superior a l'esperat per al conjunt d'Espanya (vegeu el Gràfic 2.24).

Gràfic 2.23 Impacte per CCAA, i en p.p., sobre el creixement d'un any, de caigudes d'un 1,5% del PIB britànic

Font: BBVA Research

Gràfic 2.24 Impacte d'un augment del 10% en el preu del cru sobre el creixement anual del PIB (p.p., efecte sobre el creixement del 2017)

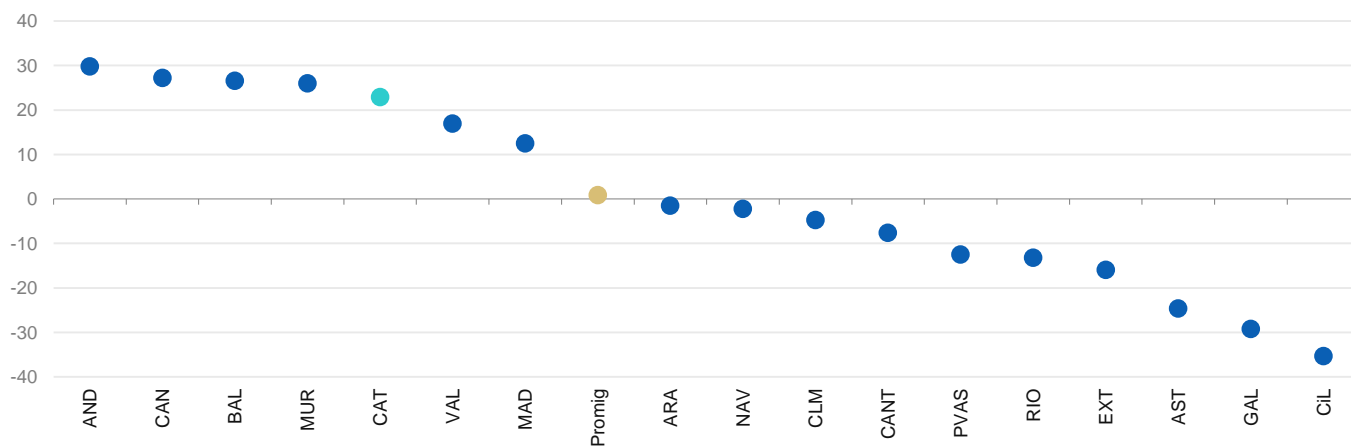

* Balears i Canàries s'exclouen de la recta de regressió
Font: BBVA Research a partir d'INE (CRE)

D'altra banda, les cites electorals en algunes de les principals economies de la zona euro durant l'any 2017 (les legislatives ja celebrades a França, i les d'Alemanya al setembre) suposen una incògnita més en el panorama exterior. **Un altre risc a prendre en consideració és el moment i la intensitat amb què es produeixi la retirada de estímuls monetaris per part del BCE.** Per una economia palanquejada com la catalana, increments en el cost de finançament podrien restringir els recursos disponibles per al consum i la inversió. En aquest punt, el crèdit a AAPP i d'altres sectors residents a Catalunya s'ha reduït fins al 105% del PIB regional, des del 170% del PIB assolit el 2009, però encara se situa entre les regions amb un major nivell de palanquejament. El manteniment d'una càrrega financera reduïda

continuarà recolzant l'increment del consum i de la inversió en els propers mesos. Però cap endavant, encara que s'espera que es produeixi de forma ordenada, la possible reversió d'aquest entorn de tipus baixos representa un repte, i Catalunya es troba en el grup de comunitats més vulnerables (vegeu el Gràfic 2.25).

Gràfic 2.25 Saldo entre crèdit i depòsits a a Altres Sectors Residents (% sobre PIB; 4T16)

Font: BBVA Research a partir de Banc d'Espanya

A nivell domèstic, encara que la incertesa sobre la política econòmica s'ha moderat, les estimacions de BBVA Research assenyalen que encara podria estar restant dècimes al creixement¹⁵. Cap endavant, serà clau la capacitat per generar consensos respecte de les mesures que se necessiten per millorar el funcionament dels mercats de béns i serveis, de tal manera que augmenti la velocitat del creixement i la creació d'ocupació. Per altra banda, encara que per ara no s'observen efectes de segona ronda en la inflació derivats de l'increment del preu de les matèries primeres o del salari mínim interprofessional (SMI), no es pot descartar que es produeixin en un futur. Si es materialitzen, podrien afectar negativament la competitivitat de les empreses i el poder adquisitiu de les famílies, el que alentiria el creixement de la demanda i la creació d'ocupació.

Al respecte, s'estima que l'increment del Salari Mínim Interprofessional per 2017 tindrà un efecte limitat en l'activitat i els llocs de treball, donada la baixa cobertura i la reduïda rellevància en els costos laborals de les empreses. No obstant, si es generalitzessin els increments en les remuneracions reals, sense venir acompanyats de millores proporcionals en la productivitat, el procés de creació d'ocupació podria veure's negativament afectat. Fins i tot si això no es produeix, l'augment del SMI pot reduir la probabilitat d'ocupació de certs col·lectius, com els treballadors amb menor formació, els joves (sense experiència) o aquells que tenen un contracte temporal. A més, el percentatge d'assalariats amb un sou anual equivalent igual o per sota del SMI a Catalunya és relativament baix (vegeu el Gràfic 2.27) i també és resultat de la incidència de la temporalitat. Per tant, els efectes citats anteriorment, si es produïssin, serien inferiors a la comunitat, tant a nivell agregat com en aquells col·lectius¹⁶. També cal considerar que les condicions del mercat laboral són més favorables que en el conjunt d'Espanya, particularment pel que fa als col·lectius més desfavorits, com els aturats de

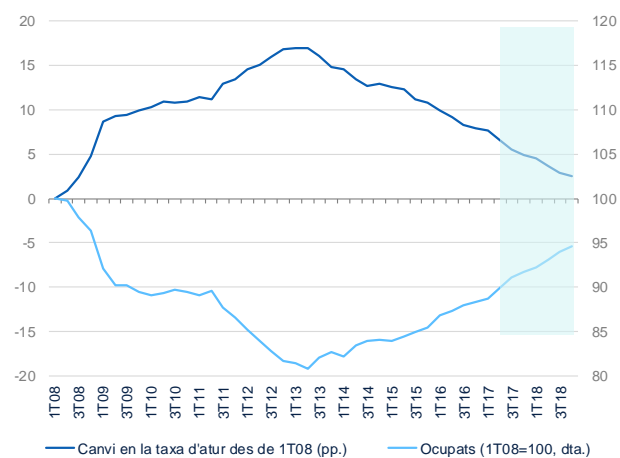
15: Per a més detalls, vegeu Situación España, 2n Trimestre 2017, disponible aquí: <https://www.bbva.com/public-compuesta/situacion-espana-segundo-trimestre-2017/>

16: Vegeu, al respecte, l'Observatori de BBVA Research, *Repercusiones del aumento del salario mínimo en España*, disponible aquí: <https://www.bbva.com/publicaciones/repercusiones-del-aumento-del-salario-minimo-en-espana/>

llarga durada o els estudiants. En aquest sentit, per exemple, les últimes dades referents al 2014¹⁷ mostren com la probabilitat de trobar feina en els tres mesos següents a la finalització de l'educació universitària a Catalunya era del 27,4%, superant el 24,6% de la mitjana nacional (però per darrera de Navarra, País Basc, Madrid i Aragó), mentre que la probabilitat que el primer contracte fos indefinit era del 34,9%, la més elevada entre les diferents comunitats i 8,2 p.p. més alta que al conjunt d'Espanya.

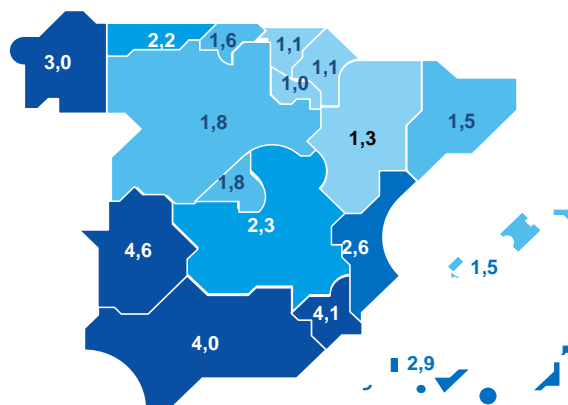
En tot cas, la necessitat de continuar reduint els desequilibris que encara manté l'economia catalana obliga a considerar noves reformes que ajudin a incrementar el creixement de la productivitat mentre que es manté el de l'ocupació i la disminució del palanquejament respecte de la resta del món. Seran d'especial interès aquelles mesures encaminades a **millorar el mercat laboral** (reduir la taxa d'atur, especialment entre els joves, reduir la temporalitat o incrementar la taxa d'activitat) **el capital humà** i l'adopció de noves tecnologies, que haurien de permetre una major productivitat mitjana del treball. Seria positiu, per tant, continuar avançant en el procés de simplificació administrativa i administració electrònica, i el desenvolupament de l'agenda digital.

Gràfic 2.26 Catalunya: ocupats EPA i taxa d'atur (CVEC)

Font: BBVA Research a partir d'INE

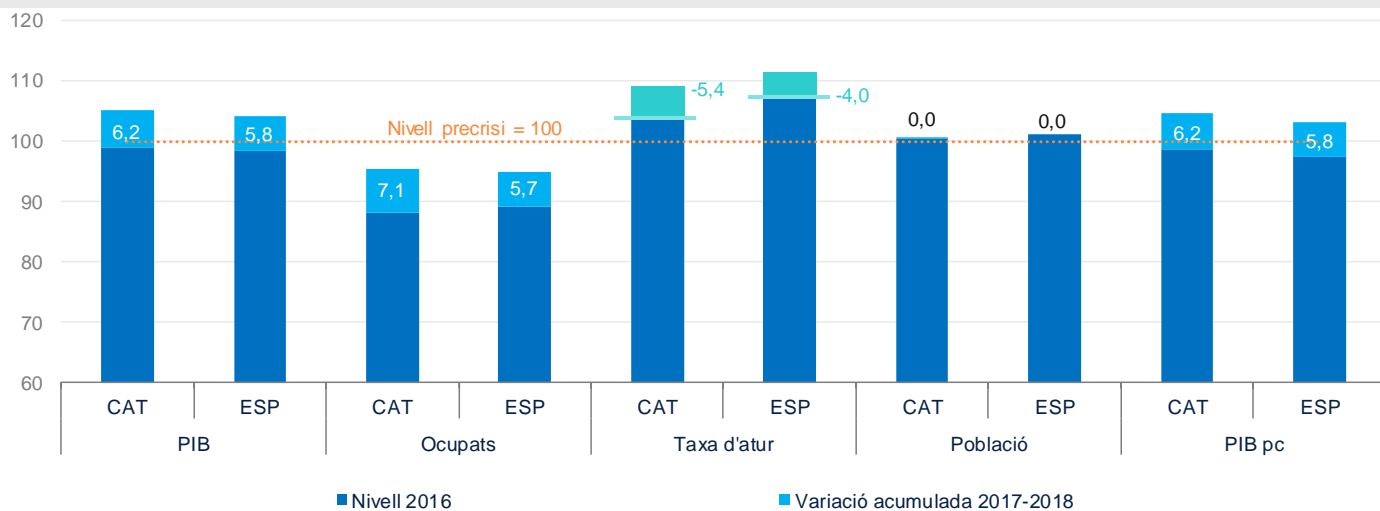
Gràfic 2.27 Assalariats amb un sou anual equivalent inferior al Salari Mínim (% del total d'assalariats)

Font: BBVA Research a partir de Mostra Continua de Vides Laborals (Seguretat Social)

17: Vegeu l'Enquesta d'Inserció Laboral de l'INE disponible aquí: http://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736176991&menu=ultiDatos&idp=1254735976597

Gràfic 2.28 PIB, ocupació, taxa d'atur, població i PIB per càpita. Nivell al 2016 i canvi en el bienni 2017-2018 (Nivell pre-crisis=100)

Font: BBVA Research a partir d'INE

Anàlisi de la situació econòmica de Catalunya amb l'Enquesta BBVA d'Activitat Econòmica. Segon trimestre de 2017¹⁸

Els resultats de l'Enquesta BBVA d'activitat econòmica (EAE-BBVA) corresponent al segon trimestre del 2017 són consistents amb una economia catalana que retorna a ritmes de creixement més accelerats que els vistos en el segon semestre del 2016, i amb perspectives de mantenir aquesta evolució favorable. Així, les dades d'aquesta onada de l'Enquesta, realitzada a finals de juny de 2017, són les més favorables des del primer trimestre del 2015, quan s'obtenen els màxims d'aquesta fase de recuperació.

Així, respecte de l'evolució de l'economia durant el segon trimestre d'aquest any, s'arriba a un saldo net de respostes¹⁹ del 40%, 12 p.p. per sobre del de fa un trimestre, però que contrasta fortament amb el de fa un any (-1 p.p), el que és consistent amb els senyals de recuperació de l'economia que mostra el model MIC-BBVA utilitzat per al seguiment de l'economia catalana per BBVA Research.

18: L'Enquesta BBVA es realitza trimestralment, des del 3r Trimestre de 1991, entre els empleats de la xarxa d'oficines de BBVA a Catalunya. Per més detalls sobre el funcionament de l'Enquesta, vegeu: Situación España, 2n trimestre de 2014, Requadre 1, Encuesta BBVA de Actividad Económica. Una herramienta de seguimiento temprano del pulso de la economía. disponible aquí; <https://www.bbvarresearch.com/public-compuesta/situacion-espana/>

19: El saldo net de respostes extremes és la diferència entre el percentatge de respostes dels usuaris que consideren que l'activitat evoluciona a l'alça menys les d'aquells que consideren que ho fa a la baixa.

Les perspectives per al tercer trimestre també mostren una evolució similar, assolint-se un saldo favorable de 54 p.p., que augmenta en 9 punts respecte del l'obtingut en el trimestre anterior, però és 46 punts percentuals superior al de fa un any. Els esdeveniments geopolítics de l'últim any (les dues convocatòries electorals a Espanya, el resultat del referèndum del *brèxit* o l'elecció de Trump als EUA, juntament amb la recuperació del preu del petroli) podrien justificar l'empitjorament d'expectatives observat el 2016, tot i que la desacceleració de l'activitat real fou molt suau.

Superada en bona part la incertesa dels factors anteriors, **la millora de les expectatives per al tercer trimestre 2T17²⁰** és consistent amb la previsió de BBVA Research de que el creixement continuarà per sobre de l'observat en terme mitjà en els últims vint anys, enllaçant un quart any consecutiu de creixement el 2017.

Tots els indicadors parcials de l'enquesta assenyalen resultats positius pel que fa als seus saldos nets de resposta (com ja ho feien en el trimestre anterior), però són especialment favorables els relacionats amb els serveis i la construcció. Els indicadors de demanda exterior també es mostren molt positius, tant en les vendes de béns com, especialment, en el turisme.

Al seu torn, els senyals sobre el comportament de la indústria també milloren.

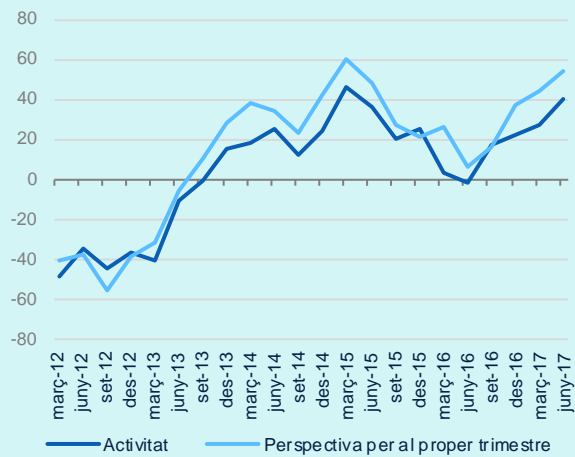
20: Les dades recopilades en l'Enquesta BBVA d'Activitat Econòmica són bruts, i per tant que podrien incorporar un cert component estacional.

Requadre 1

D'altra banda, en termes d'ocupació, i com succeeix quan s'analitzen els indicadors reals de l'economia, els millors resultats s'obtenen en la construcció i els serveis.

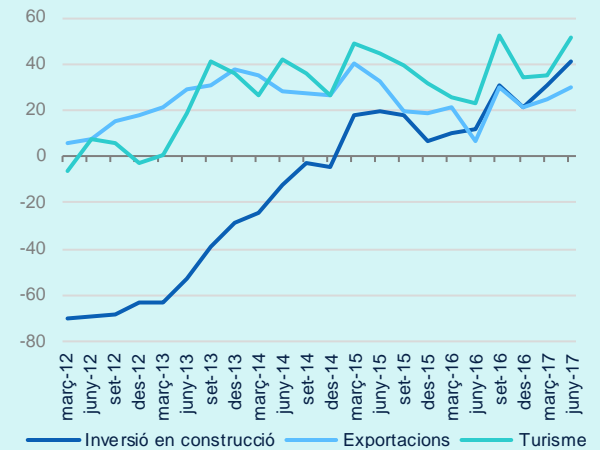
En síntesi, els resultats de l'**Enquesta BBVA d'Activitat Econòmica confirmen que l'economia catalana manté un creixement positiu estable**, amb senyals favorables en el conjunt de sectors, i amb una aportació positiva i creixent de la demanda exterior.

Gràfic R.1.1 Catalunya: evolució de l'activitat econòmica i les expectatives. Saldos de respostes extremes (%)

Font: BBVA

Gràfic R.1.2 Enquesta BBVA d'Activitat Econòmica a Catalunya. Saldos de respostes (%). Variables seleccionades

Font: BBVA

Requadre 1
Quadre R.1.1 Enquesta BBVA d'Activitat Econòmica a Catalunya. Resultats generals (%)

	1r Trimestre 2017				4t Trimestre 2016				1r Trimestre 2016			
	Augmenta	Estable	Baixa	Saldo*	Augmenta	Estable	Baixa	Saldo*	Augmenta	Estable	Baixa	Saldo*
Activitat Econòmica	44	52	4	40	33	61	6	27	13	72	15	-1
Perspectiva per al trimestre vinent	55	43	1	54	45	53	1	44	22	63	15	7
Producció industrial	37	60	3	34	27	70	3	24	3	88	9	-6
Cartera de comandes	37	60	3	34	34	61	4	30	11	78	11	1
Nivell d'estocs	16	81	3	13	13	84	3	9	5	91	5	0
Inversió al sector primari	19	76	4	15	19	74	7	13	2	91	8	-6
Inversió industrial	25	73	2	23	21	72	6	15	3	87	9	-6
Inversió en serveis	46	52	1	45	35	60	5	30	21	69	10	11
Nova construcció	47	48	6	41	39	53	8	31	18	76	6	12
Ocupació industrial	34	65	1	33	28	69	3	25	8	84	7	1
Ocupació en construcció	52	47	1	51	36	59	5	31	27	68	5	22
Ocupació en serveis	39	58	3	36	30	63	7	24	10	85	5	6
Preus	41	55	4	37	42	53	4	38	5	92	3	1
Vendes	40	58	2	38	32	63	5	26	12	76	12	0
Turisme	22	73	5	16	20	78	2	18	7	87	7	0
Exportacions	52	47	1	51	37	61	2	35	24	74	1	23

(*) Saldo de respostes extremes (%).

Font: Enquesta Activitat Econòmica BBVA

3. Evolució de la despesa i els ingressos autonòmics entre 2003 i 2016

Ángel de la Fuente²¹ - FEDEA i Institut d'Anàlisi Econòmica (CSIC). Juny de 2017

Introducció

En aquest epígraf s'analitza l'evolució dels ingressos i les despeses de les comunitats autònomes durant el període 2003-16. Es pren com a punt de partida l'exercici de 2003 per que aquest és el primer any en el que totes les CCAA foren responsables de la gestió de la sanitat durant l'exercici complet. Com des del 2002 no s'han traspassat competències de gran pes en termes de la seva dotació econòmica, les sèries corresponen a un període en el que les competències de despesa de totes les autonomies s'han mantingut aproximadament constants, encara que no iguals per a totes elles. Les dades utilitzades aquí provenen dels comptes regionals que elabora la IGAE (2017), i en particular de les sèries desagregades per comunitats autònomes des del 2000 cap endavant que aquest organisme ha publicat recentment.

La IGAE ofereix informació sobre els ingressos (recursos) i les despeses (usos) no financers de les CCAA calculats amb criteris de Comptabilitat Nacional (CN). Als efectes que aquí interessin, convé modificar l'agrupació de partides que s'utilitza en la CN per tal de recollir d'una forma més intuïtiva l'efecte del sistema de finançament autonòmic sobre els ingressos i despeses regionals. El problema està relacionat amb el tractament de les transferències a altres administracions públiques, una partida que en el cas de les CCAA està dominada per transferències de l'Estat per conceptes relacionats amb el sistema de finançament autonòmic (tals com els saldos negatius de la Transferència de Garantia o del Fons de Suficiència de certes comunitats). Tot i que en realitat aquestes transferències realment redueixen els ingressos nets dels que disposen les administracions regionals, en CN estan incloses entre les "despeses" de les CCAA, deixant-les amb uns "ingressos bruts" artificialment inflats. Per tal d'evitar aquest problema, **en el que segueix les transferències (corrents i de capital) a altres administracions públiques es traslladen des de l'apartat de despesa al d'ingressos, on es dedueixen de les transferències (corrents i de capital) procedents d'altres administracions públiques per construir una nova partida d'ingressos nets per transferències** d'altres administracions públiques, que s'integra en l'apartat d'ingressos de les CCAA

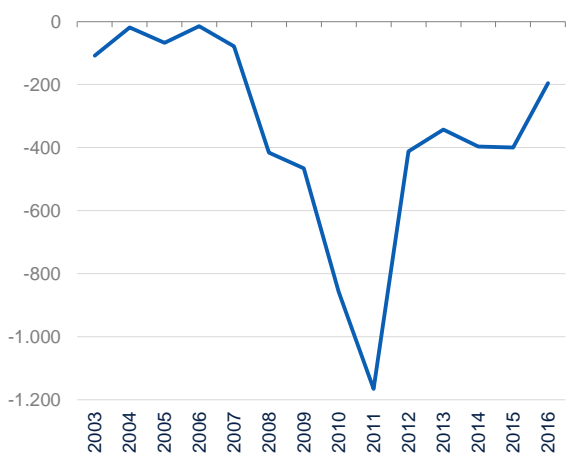
D'aquesta forma, **s'obtenen nous agregats d'ingressos i despeses no financers ajustats, que són els que s'utilitzen en aquest epígraf**. Els ingressos ajustats inclouen els ingressos nets per transferències des de o cap a altres administracions públiques i les despeses ajustades es presenten netes de les transferències realitzades a altres administracions públiques. En el que segueix, **es treballa sempre amb despeses i ingressos per habitant i mesurats a preus constants de l'any 2010** (utilitzant el deflactor del PIB nacional).

21: Agraïxo els comentaris i suggeriments de Pep Ruiz.

Evolució del conjunt de les comunitats autònomes des del 2003

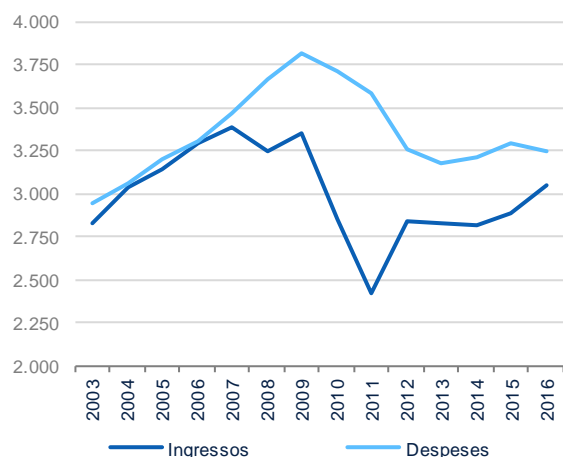
El Gràfic 3.1 mostra l'evolució del saldo pressupostari del conjunt de les comunitats autònomes des del 2003 fins al 2016. En els primers anys del període analitzat, que corresponen a la part final d'una llarga expansió econòmica, les CCAA es mantenen prop de l'equilibri pressupostari. **Amb l'arribada de la crisi el 2008, els saldos pressupostaris autonòmics es deterioren molt ràpidament**, fins a assolir un dèficit màxim de 1.165 euros (de 2010) per habitant en l'any 2011. **A partir d'aleshores, les coses comencen a millorar, però a un ritme decreixent i amb alts i baixos**, fins arribar a 195 euros per habitant el 2016.²²

Gràfic 3.1 Saldo pressupostari no financer
Euros per habitant a preus constants de 2010. Conjunt de les CCAA

Font: BBVA Research

Gràfic 3.2 Ingressos i despeses no financers ajustats.
Euros per habitant a preus constants de 2010. Conjunt de les CCAA

Font: BBVA Research

Resulta interessant analitzar amb cert nivell de **detall l'evolució de les despeses i ingressos que hi ha darrere dels saldos pressupostaris autonòmics**. El Gràfic 3.2 resumeix l'evolució dels ingressos i les despeses no financers ajustats de les CCAA expressats també en euros de 2010 per habitant. En el gràfic **s'aprecia un patró de comportament amb fases ben diferenciades**. Entre 2003 i 2007 els ingressos i les despeses de les administracions regionals creixen a un ritme similar, el que permet mantenir una situació d'equilibri pressupostari aproximat. Entre 2007 i 2009 les despeses es disparen molt per sobre dels ingressos. Entre 2009 i 2011 els ingressos cauen, el que es tradueix en un ràpid increment del dèficit, malgrat la contracció de la despesa. Superat el 2011, finalment, els ingressos es recuperen gradualment, mentre que les despeses s'estabilitzen, el que permet anar reduint progressivament el dèficit fins a nivells que tornen a apropar-se a l'equilibri en la part final del període.

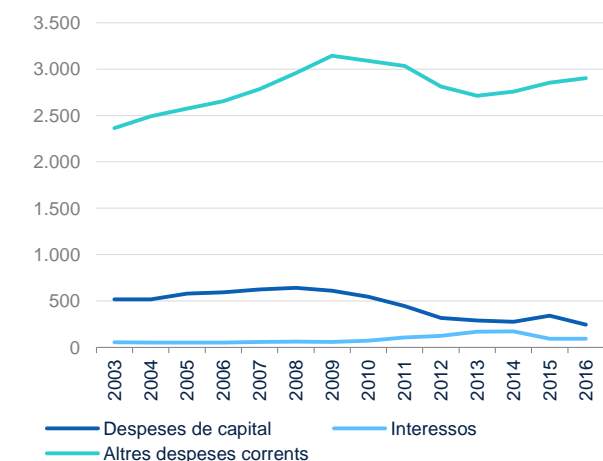
Com s'aprecia en el Gràfic 3.2, **les variacions enregistrades durant el període analitzat, tant en els ingressos com en les despeses autonòmics per habitant són molt importants**. Entre 2003 i 2009 els ingressos per habitant

22: Per una anàlisi més curosa de l'evolució del dèficit de les CC.AA. en anys recents, que s'ha vist afectat per alguns factors atípics, vegeu de la Fuente (2017). Una de les comunitats més afectades per aquests atípics és Catalunya.

de les CCAA, mesurats a preus constants, augmenten prop de 500 euros, es desplomen a continuació en més de 900 euros i retornen finalment en el 2016 al seu nivell de 2004. De la mateixa manera, la despesa real per habitant augmentà en 900 euros entre 2003 i 2009, però s'ha reduït des d'aleshores en 570 euros. Així, al final del període es situa uns 300 euros per sobre del registre inicial, o amb un nivell de despesa real similar a l'observat entre 2005 i 2006.

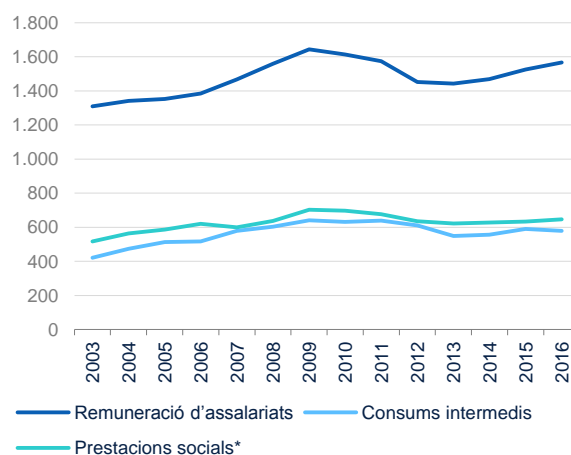
La despesa no financera que es mostra en el Gràfic 3.2 es pot dividir en tres grans partides: i) les despeses de capital (inversions reals i transferències de capital), ii) la despesa en interessos i iii) la despesa corrent neta d'interessos, que inclou la despesa de personal, la compra de béns i serveis i les transferències corrents. El Gràfic 3.3 resumeix l'evolució d'aquestes partides un cop normalitzades de la mateixa forma que els ingressos i les despeses agregades.

Gràfic 3.3 Components de la despesa no financera ajustada. Euros per habitant a preus constants de 2010. Conjunt de les CCAA

Font: BBVA Research

Gràfic 3.4 Principals components de la despesa corrent neta d'interessos. Euros per habitant a preus constants de 2010. Conjunt de les CCAA

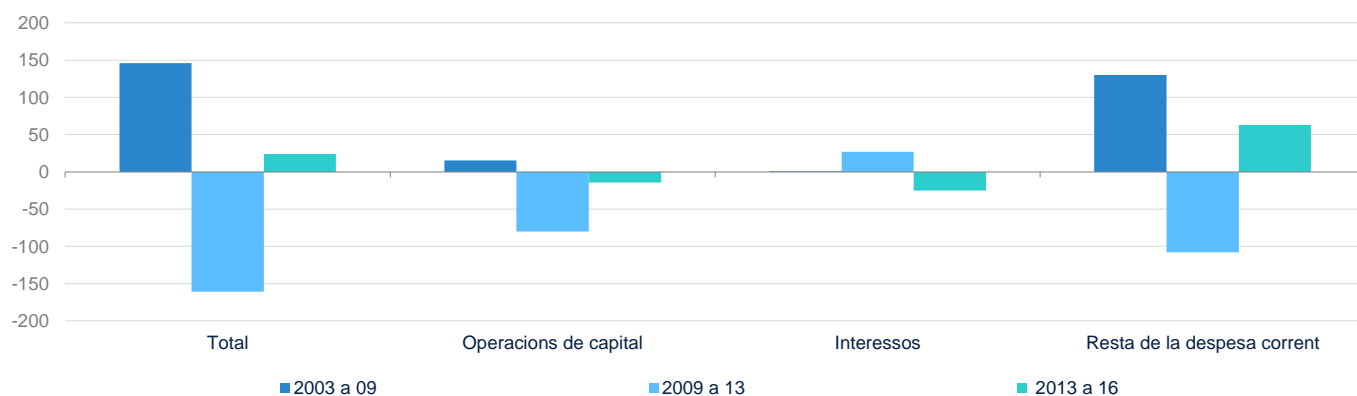

Font: BBVA Research

Com es pot apreciar en el gràfic, els perfils dels tres components de la despesa són molt diferents. **Mentre que les partides d'inversió es redueixen ràpidament en la segona meitat del període, fins a situar-se prop de la meitat del seu valor inicial, la despesa en interessos es triplica en pocs anys**, per la ràpida acumulació de deute i l'increment de la prima de risc. Amb tot, aquesta partida, es redueix substancialment en els dos últims exercicis, fonamentalment per la millora de les condicions financeres que el Govern Central ofereix a les CCAA en el FLA i altres mecanismes de liquiditat. D'altra banda, el gruix de la despesa corrent enregistra a partir del 2009 una caiguda força més modesta que la despesa total, i comença a repuntar el 2013, arribant l'any 2016 a situar-se en el nivell de l'any 2008, apropant-se ja al màxim assolit el 2009.

El Gràfic 3.4 mostra l'evolució dels tres components principals de la despesa corrent neta d'interessos: la remuneració dels assalariats, la compra de consums intermedis i les prestacions socials no produïdes directament per les administracions públiques (això és, exclouent fonamentalment la sanitat i educació proveïdes en centres públics). Les tres variables mostren un perfil similar al de la despesa corrent total neta d'interessos, amb un fort creixement fins el 2009, que es segueix d'un retall significatiu i una suau recuperació en els últims exercicis, especialment en el cas de les despeses de personal per habitant, que augmenten gairebé un 9% en termes reals entre 2013 i 2016.

Gràfic 3.5 Variació mitjana anual de la despesa no financera ajustada per habitant (CN) a preus constants de 2010 i els seus components. Euros per any

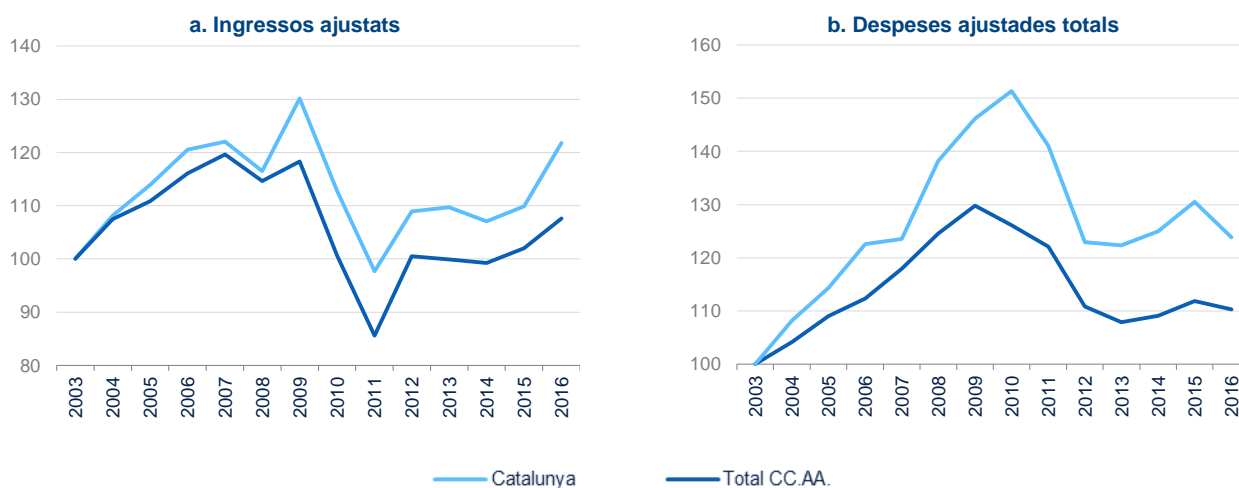
Font: BBVA Research

Com a resum, el Gràfic 3.5 mostra la variació mitjana anual de la despesa real no financera per habitant i la dels seus diferents components, mesurada en euros per any en diferents subperíodes. Entre 2003 i 2009 la despesa total per habitant a preus constants s'incrementa a un ritme mig de 146 euros anuals, el que es degué fonamentalment a l'augment de la despesa corrent neta d'interessos. Entre 2009 i 2013 la despesa total es redueix aproximadament al mateix ritme al que abans havia augmentat però la caiguda de la inversió absorbeix la meitat del descens, suavitzant així la contracció de la despesa corrent. Finalment, a partir de 2013 s'inicia una recuperació de la despesa que es produeix a un ritme molt superior en el cas de la despesa corrent que en la total, mentre que la inversió continua caient, però a un ritme ja menor.

El cas de Catalunya

El Gràfic 3.6 resumeix l'evolució dels ingressos i les despeses ajustats reals per habitant de Catalunya i els del conjunt de les CCAA, amb ambdues magnituds expressades com a índexs amb base 100 en l'any inicial del període analitzat.²³ Com s'observa en el Gràfic, **Catalunya presenta un patró d'ingressos qualitativament similar al del terme mig, però que augmenta significativament per sobre d'aquest en la segona part del període.** El mateix és cert per al perfil temporal de la despesa, però en aquest cas la diferència a l'alça amb la mitjana nacional és més elevada, i comença abans. Així, **a Catalunya el màxim de despesa es produeix un any més tard que en la majoria de les CCAA, i ho fa a un valor superior al terme mig en uns 20 punts**, que és també l'índex de despesa més elevat que s'observa en el conjunt de la mostra.

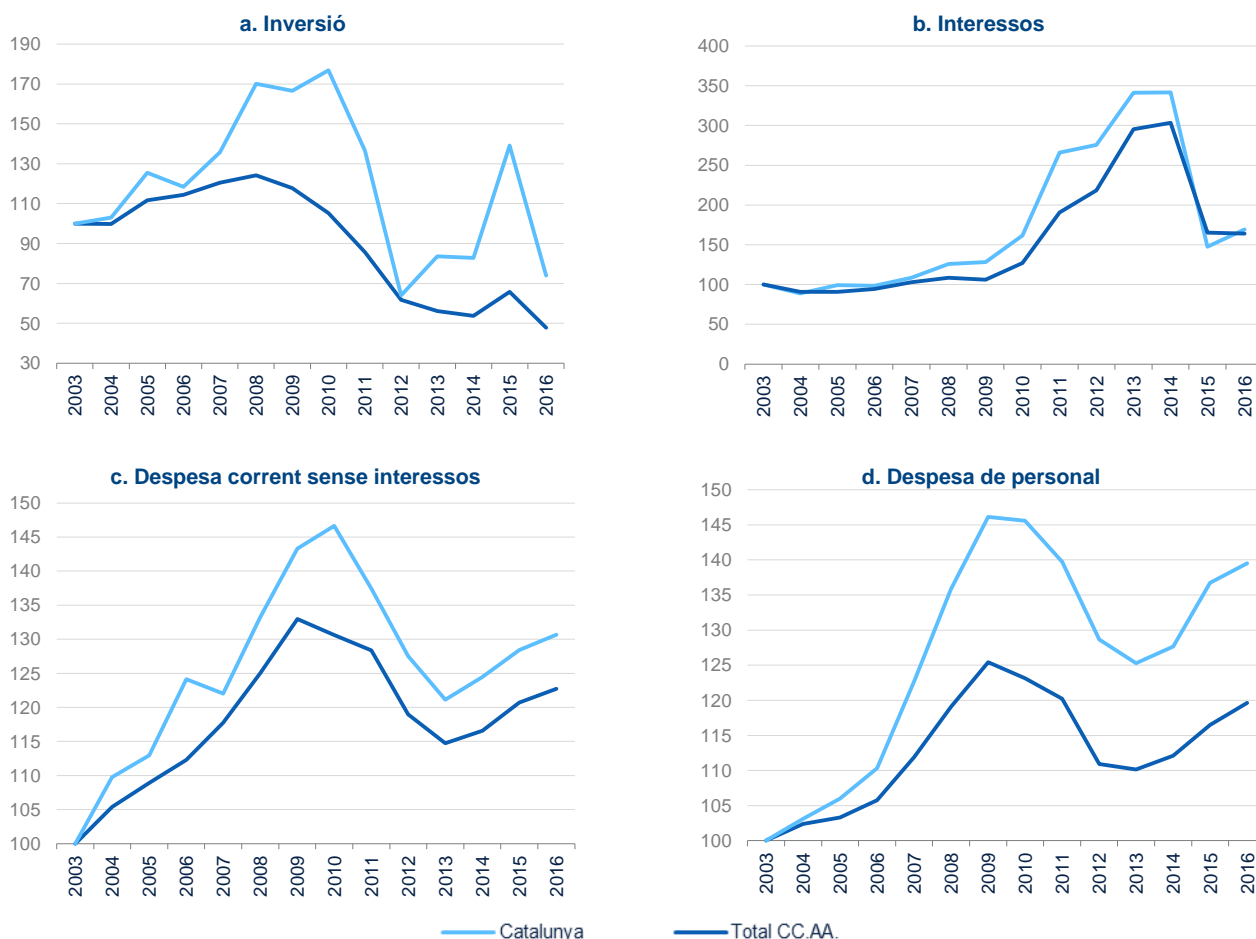
Gràfic 3.6 Catalunya comparada amb el conjunt de les CCAA. Euros per habitant a preus constants de 2010, 2003 = 100
Despeses i ingressos no financers ajustats

Fuente: BBVA Research

23: S'utilitzen índexs per comptes de valors absoluts en euros per habitant perquè aquests últims no són directament comparables entre CC.AA., per causa de les diferències de competències que hi ha entre elles.

Gràfic 3.7 Catalunya comparada amb el conjunt de les CCAA Euros per habitant a preus constants de 2010, 2003 = 100
Components de la despesa

Fuente: BBVA Research

Com s'observa en el Gràfic 3.7, Catalunya també presenta algunes peculiaritats pel que fa a l'evolució dels diferents components de la despesa no financera. En la major part dels casos, el perfil temporal dels diferents conceptes de despesa es manté clarament per sobre de la mitjana de CCAA durant la major part del període, amb puntes que superen a les nacionals entre 15 i 50 punts depenent de la partida.

Referències

de la Fuente, A. (2017). "Las finanzas autonómicas en 2016 y entre 2003 y 2016." BBVA Research, Documento de Trabajo no. 17/14.

https://www.bbvaesearch.com/wp-content/uploads/2017/05/Finanzas_aut_WP.pdf

Intervenció General de l'Administració de l'Estat (IGAE, 2017). Operaciones no financieras del subsector administración regional y detalle por comunidades.

<http://www.igae.pap.minhap.gob.es/sitios/igae/es-ES/ContabilidadNacional/infadmPublicas/infadmcomunidadesautonomas/Paginas/ianofinancierasCA.aspx>

4. Quadres

Quadre 4.1 Principals indicadors de conjuntura de l'economia de Catalunya (%)

	2016		Creixement mitjà des de principis d'any (a/a)		Darrera dada (m/m, %, CVEC)		
	Catalunya	Espanya	Catalunya	Espanya	Catalunya	Espanya	Últim mes
Vendes al Detall	2,7	3,7	-1,6	-0,3	0,7	1,1	abr-17
Matriculacions	9,8	12,4	6,7	7,4	-6,3	0,7	abr-17
IASS	3,2	4,2	6,2	7,6	1,0	0,2	març-17
Viatgers Residents (1)	7,7	4,2	4,6	3,3	6,3	3,9	abr-17
Pernoctacions Residents (1)	5,4	2,9	0,8	0,8	8,0	4,5	abr-17
IPI	3,3	1,6	7,0	4,9	0,5	-0,5	març-17
Visats d'habitatges	38,1	31,5	27,5	18,7	-16,5	-5,4	març-17
Transaccions d'habitatges	20,7	13,7	23,3	15,0	15,1	6,3	març-17
Exportacions Reals (2)	3,5	3,7	14,5	13,3	-0,9	-0,8	març-17
Importacions Reals (2)	5,1	2,6	5,7	8,0	0,3	-0,5	març-17
Viatgers No Residents (3)	8,6	9,7	13,6	8,9	-2,2	1,2	abr-17
Pernoctacions No Residents (3)	7,0	9,3	9,4	5,9	-2,2	2,2	abr-17
Afiliació a la SS	3,7	3,0	4,0	3,6	0,4	0,4	maig-17
Atur Registrat	-11,9	-8,6	-12,0	-10,1	-1,8	-1,3	maig-17

(1) Residents a Espanya. (2) Exportacions de béns. (3) No Residents a Espanya.
 Font: BBVA Research a partir d'INE, MFOM, MEH i MITIC

Quadre 4.2 UEM: previsions macroeconòmiques (taxes de variació anual en %, excepte indicació contrària)

	2014	2015	2016	2017 (p)	2018 (p)
PIB a preus constants	1,2	1,9	1,7	1,7	1,7
Consum privat	0,8	1,8	1,9	1,4	1,4
Consum públic	0,6	1,3	1,8	1,2	1,0
Formació bruta de capital fix	1,5	3,0	2,5	2,5	3,0
Inventaris (*)	0,3	-0,2	-0,1	0,1	0,0
Demanda interna (*)	1,2	1,7	1,9	1,6	1,5
Exportacions (béns i serveis)	4,4	6,3	2,7	3,9	3,5
Importacions (béns i serveis)	4,9	6,3	3,4	4,0	3,6
Demanda externa (*)	0,0	0,2	-0,2	0,1	0,1
Preus					
IPC	0,4	0,0	0,2	1,8	1,6
IPC subjacent	0,9	0,8	0,8	1,1	1,5
Mercat laboral					
Ocupació	0,6	1,0	1,3	1,1	1,0
Taxa d'atur (% població activa)	11,6	10,9	10,0	9,5	9,1
Sector públic					
Dèficit (% PIB)	-2,6	-2,1	-1,9	-1,7	-1,4
Deute (% PIB)	92,0	90,4	89,6	88,4	86,4
Sector exterior					
Balança por compte corrent (% PIB)	2,5	3,2	3,3	3,0	2,9

(*): Contribució al creixement. (p): previsió.

Data de tancament de previsions: 12 d'abril de 2017.

Font: organismes oficials i BBVA Research

Quadre 4.3 Previsions Macroeconòmiques: Producte Interior Brut

(Terme mig anual, %)	2014	2015	2016	2017 (p)	2018 (p)
EEUU	2,4	2,6	1,6	2,3	2,4
Eurozona	1,2	1,9	1,7	1,7	1,7
França	1,6	1,5	1,8	1,7	1,6
Itàlia	0,7	1,2	1,1	1,4	1,5
Espanya	0,2	0,6	1,0	1,0	1,2
França	1,4	3,2	3,2	3,0	2,7
Regne Unit	3,1	2,2	1,8	1,7	1,3
Amèrica Llatina *	0,8	-0,3	-1,5	1,1	1,8
Mèxic	2,3	2,6	2,1	1,6	2,0
Brasil	0,5	-3,8	-3,6	0,9	1,8
Eagles **	5,4	4,7	4,8	4,9	5,0
Turquia	5,2	6,1	2,9	3,0	4,5
Àsia Pacífic	5,6	5,6	5,5	5,2	5,1
Japó	0,2	1,2	1,0	0,8	0,9
Xina	7,3	6,9	6,7	6,3	5,8
Àsia (exc. Xina)	4,2	4,5	4,5	4,2	4,5
Món	3,5	3,3	3,1	3,3	3,4

* Argentina, Brasil, Xile, Colòmbia, Mèxic, Perú i Veneçuela.

** Aràbia Saudí, Bangladesh, Brasil, Xina, Filipines, Índia, Indonèsia, Iraq, Mèxic, Nigèria, Pakistan, Rússia, Tailàndia i Turquia.

(p): previsió

Data de tancament de previsions: 12 d'abril de 2017.

Font: BBVA Research i FMI

Quadre 4.4 Previsions Macroeconòmiques: Tipus d'interès a 10 anys

(Terme mig anual, %)	2014	2015	2016	2017 (p)	2018 (p)
EEUU	2,53	2,13	1,84	2,60	2,84
Alemanya	1,22	0,52	0,13	0,58	1,21

(p): previsió.

Data de tancament de previsions: 12 de abril de 2017.

Font: BBVA Research i FMI

Quadre 4.5 Previsions Macroeconòmiques: Tipus de Canvi

(Terme mig anual)	2014	2015	2016	2017 (p)	2018 (p)
USD-EUR	0,75	0,90	0,90	0,93	0,88
EUR-USD	1,33	1,11	1,11	1,07	1,13
GBP-USD	1,65	1,53	1,35	1,23	1,28
USD-JPY	105,82	121,07	108,82	118,00	126,00
USD-CNY	6,14	6,23	6,64	7,01	7,50

(p): previsió

Data de tancament de previsions: 12 d'abril de 2017.

Font: BBVA Research i FMI

Quadre 4.6 Previsions Macroeconòmiques: Tipus d'interès de política monetària

(Fi de període, %)	2014	2015	2016	2017 (p)	2018 (p)
EEUU	0,25	0,50	0,75	1,50	2,00
Eurozona	0,05	0,05	0,00	0,00	0,25
Xina	5,60	4,35	4,35	4,35	4,10

(p): previsió

Data de tancament de previsions: 12 d'abril de 2017.

Font: BBVA Research i FMI

Quadre 4.7 Espanya: previsions macroeconòmiques (Taxes de variació anual en %, excepte indicació contrària)

(Mitjana anual, %)	2014	2015	2016	2017 (p)	2018 (p)
Activitat					
PIB real	1,4	3,2	3,2	3,0	2,7
Consum privat	1,6	2,8	3,2	2,5	2,4
Consum públic	-0,3	2,0	0,8	1,0	2,0
Formació Bruta de Capital	3,8	6,0	3,1	3,3	4,5
B. Equipament i Maquinària	8,3	8,9	5,0	3,6	4,4
Construcció	1,2	4,9	1,9	2,8	4,2
Habitatge	6,2	3,1	3,7	4,3	5,8
Demanda Interna (contribució al creixement)	1,9	3,3	2,8	2,3	2,6
Exportacions	4,2	4,9	4,4	5,8	5,0
Importacions	6,5	5,6	3,3	4,2	5,2
Demanda Externa (contribució al creixement)	-0,5	-0,1	0,4	0,7	0,1
PIB nominal	1,1	3,7	3,6	5,1	5,3
(Milers de milions d'euros)	1037,0	1075,6	1113,9	1170,7	1232,4
Mercat de treball					
Ocupació, EPA	1,2	3,0	2,7	2,6	2,6
Taxa d'atur (% població activa)	24,4	22,1	19,6	17,3	15,6
Ocupació CNTR (equivalent a temps complert)	1,1	3,0	2,9	2,4	2,2
Productivitat aparent del factor treball	0,3	0,3	0,4	0,6	0,6
Preus i costos					
IPC (mitjana anual)	-0,2	-0,5	-0,2	2,1	1,9
IPC (fi de període)	-1,0	0,0	1,6	1,4	1,9
Deflactor del PIB	-0,3	0,5	0,3	2,1	2,5
Remuneració per assalariat	0,0	0,4	0,0	0,7	1,8
Cost laboral unitari	-0,3	0,2	-0,4	0,1	1,2
Sector exterior					
Balança per Compte Corrent (% del PIB)	1,1	1,4	1,9	1,8	1,5
Sector públic (*)					
Deute (% PIB)	100,4	99,8	99,3	97,8	95,0
Saldo AA. PP. (% PIB) (*)	-5,9	-5,1	-4,3	-3,1	-2,1
Llars					
Renda disponible nominal	0,9	1,9	2,8	3,6	4,6
Taxa d'estalvi (% renda nominal)	9,1	8,4	8,4	7,5	7,9

Taxa de variació anual en %, excepte si hi ha una indicació pertinent.

(p): previsió.

Data de tancament de previsions: 12 d'abril de 2017.

(*): Excloent els ajuts a les entitats financeres espanyoles.

Font: BBVA Research

5. Glossari

Sigles

- AAPP: Administracions Públiques
- AONC: Acord per l'ocupació i la negociació col·lectiva
- BBVA: Banco Bilbao Vizcaya Argentaria
- BBVA – GAIN: Índex d'activitat global de BBVA
- BCE: Banc Central Europeu
- CCAA: Comunitats Autònomes
- CEOE: Confederació Espanyola d'Organitzacions Empresariales
- CEPIME: Confederació Espanyola de la Petita i Mitjana Empresa
- CG: Consell de Govern
- CNTR: Comptabilitat Nacional Trimestral
- CRE: Comptabilitat Regional d'Espanya
- CVEC: Corregit de variacions estacionals i efecte calendari
- EAE – BBVA: Enquesta d'Activitat Econòmica de BBVA
- EAGLES: Economies emergents i líders del creixement (Emerging and Growth-Leading Economies)
- EPA: Enquesta de Població Activa
- Euríbor: Tipus d'interès d'oferta dels dipòsits interbancaris en euros (Euro Interbank Offered Rate)
- FED: Reserva Federal dels EUA. (Federal Reserve System)
- IPC: Índex de Preus al Consum
- LATAM: Agregat de Llatinoamèrica que inclou a Argentina, Brasil, Xile, Colòmbia, Mèxic, Perú i Veneçuela
- INE: Institut Nacional d'Estadística
- MEISS: Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social
- MICA-BBVA: Model d'Indicadors Coincidents d'Activitat de BBVA
- MINHAFP: Ministeri d'Hisenda i Funció Pública
- ASR: Altres Sectors Residents
- PIB: Producte Interior Brut
- PIMES: Petites i mitjanes empreses
- TAE: Taxa anual equivalent
- UE: Unió Europea
- UEM: Unió Econòmica i Monetària

Abreviatures

- a/a: variació interanual
- IC: Interval de confiança
- mM: milers de milions
- Pb: Punts bàsics
- pm: Preu de mercat
- p.p.: Punts percentuals
- t/t: variació trimestral

AVÍS LEGAL

El present document, elaborat pel Departament de BBVA Research, té caràcter divulgatiu i conté dades, opinions o estimacions referides a la data del mateix, d'elaboració pròpia o procedents de fonts o basades en fonts que considerem fiables, sense que hagin estat objecte de verificació independent per BBVA. BBVA, per tant, no ofereix garantia, expressa o implícita, quant a la seva precisió, integritat o correcció.

Les estimacions que aquest document pot contenir han estat realitzades segons metodologies generalment acceptades i han de prendre's com a tals, és a dir, com a previsions o projeccions. L'evolució històrica de les variables econòmiques (positiva o negativa) no garanteix una evolució equivalent en el futur.

El contingut d'aquest document està subjecte a canvis sense avís previ en funció, per exemple, del context econòmic o de les fluctuacions del mercat. BBVA no assumeix cap compromís d'actualitzar el contingut del document o de comunicar els canvis que s'hi puguin realitzar.

BBVA no assumeix cap responsabilitat per qualsevol pèrdua, directa o indirecta, que pogués resultar de l'ús d'aquest document o del seu contingut.

Ni el present document, ni el seu contingut, constitueixen una oferta, invitació o sol·licitud per adquirir, desinvertir o obtenir cap interès en actius o instruments financers, ni poden servir de base per a cap contracte, compromís o decisió de cap tipus.

Especialment respecte a la inversió en actius financers que poguessin estar relacionats amb les variables econòmiques que aquest document pugui desenvolupar, els lectors han de ser conscients que en cap cas han de fer servir aquest document com a base per prendre les seves decisions d'inversió i que les persones o entitats que potencialment els puguin oferir productes d'inversió seran les que tenen l'obligació legalment de proporcionar-los tota la informació que necessitin per prendre aquesta decisió.

El contingut del present document està protegit per la legislació de propietat intel·lectual. Queda expressament prohibida la seva reproducció, transformació, distribució, comunicació pública, posada a disposició, extracció, reutilització, reenviament o la utilització de qualsevol tipus, per qualsevol mitjà o procediment, exceptuant els casos en què estigui legalment permès o sigui autoritzat expressament per BBVA.

Aquest informe ha estat elaborat per la unitat d'Espanya i Portugal

Economista en Cap d'Espanya i Portugal

Miguel Cardoso
miguel.cardoso@bbva.com
+34 91 374 39 61

Joseba Barandiaran
joseba.barandia@bbva.com
+34 94 487 67 39

Álvaro Flores
alvaro.flores.alonso@bbva.com
+34 91 757 52 78

Juan Ramón García
juanramon.gl@bbva.com
+34 91 374 33 39

Antonio Marín
antonio.marin.campos@bbva.com
+34 648 600 596

Myriam Montañez
miriam.montanez@bbva.com
+34 638 80 85 04

Matías José Pacce
matias.pacce@bbva.com
+34 647 392 673

Virginia Pou
virginia.pou@bbva.com
+34 91 537 77 23

Camilo Rodado
camilo.rodado@bbva.com
+34 91 537 54 77

Pep Ruiz
ruiz.aguirre@bbva.com
+34 91 537 55 67

Angie Suárez
angie.suarez@bbva.com
+34 91 374 86 03

Camilo Andrés Ulloa
camiloandres.ulloa@bbva.com
+34 91 537 84 73

BBVA Research

Economista en Cap del Grup BBVA

Jorge Sicilia Serrano

Anàlisi Macroeconòmic

Rafael Doménech
r.domenech@bbva.com

Escenaris Econòmics Globals

Miguel Jiménez
mjimenezg@bbva.com

Escenaris Econòmics Globals

Sonsoles Castillo
s.castillo@bbva.com

Modelització i Anàlisi de llarg

termini Global
Julián Cubero
juan.cubero@bbva.com

Innovació i Processos

Oscar de las Peñas
oscar.delaspenas@bbva.com

Sistemes Financers i Regulació

Santiago Fernández de Lis
sfernandezdelis@bbva.com

Coordinació entre Països

Olga Cerqueira
olga.gouveia@bbva.com

Regulació Digital

Álvaro Martín
alvaro.martin@bbva.com

Regulació

María Abascal
maria.abascal@bbva.com

Sistemes Financers

Ana Rubio
arubiog@bbva.com

Inclusió Financera

David Tuesta
david.tuesta@bbva.com

Espanya i Portugal

Miguel Cardoso
miguel.cardoso@bbva.com

Estats Units

Nathaniel Karp
Nathaniel.Karp@bbva.com

Mèxic

Carlos Serrano
carlos.serranoh@bbva.com

Turquia, Xina i Geopolítica

Álvaro Ortiz
alvaro.ortiz@bbva.com

Turquia

Álvaro Ortiz
alvaro.ortiz@bbva.com

Àsia

Le Xia
le.xia@bbva.com

Amèrica del Sud

Juan Manuel Ruiz
juan.ruiz@bbva.com

Argentina

Gloria Sorensen
gsorensen@bbva.com

Xile

Jorge Selaive
jselaive@bbva.com

Colòmbia

Juana Téllez
juana.tellez@bbva.com

Perú

Hugo Perea
hperea@bbva.com

Veneçuela

Julio Pineda
juliocesar.pineda@bbva.com

INTERESSATS DIRIGIR-SE A: BBVA Research: Carrer Azul, 4. Edifici de la Vela - 4ª i 5ª plantes. 28050 Madrid (Espanya).
Tel.: +34 91 374 60 00 i +34 91 537 70 00 / Fax: +34 91 374 30 25 - bbvaresearch@bbva.com www.bbvaresearch.com